

Mardin Barosu

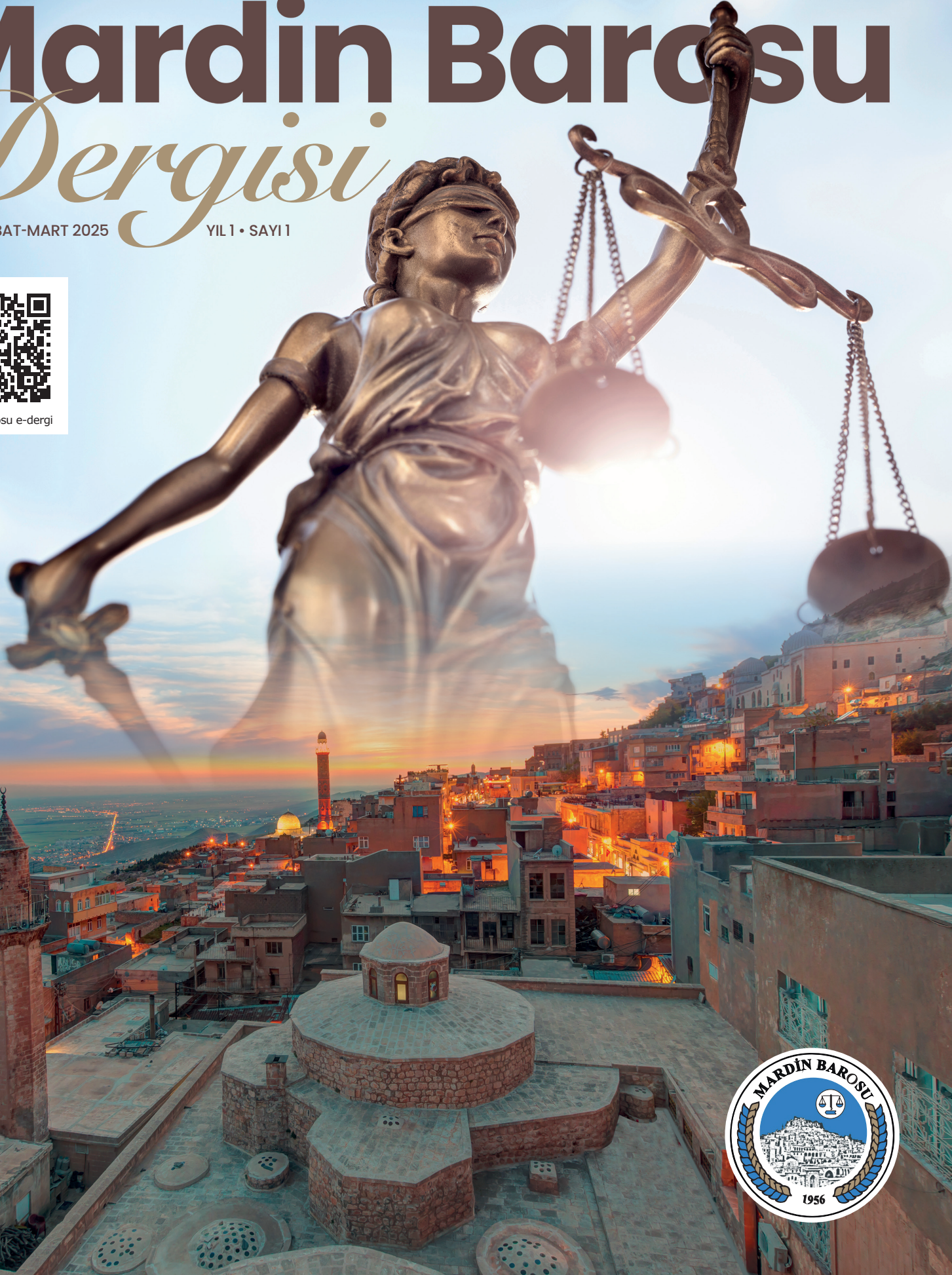
Dergisi

OCAK-ŞUBAT-MART 2025

YIL 1 • SAYI 1

Mardin Barosu e-dergi

Av. Ahmet DUYAN
Mardin Barosu Başkanı

A. Duyan

Değerli Meslektaşlarım,
Mardin Barosu'nun üç ayda bir, düzenli olarak yayımlanacak olan ilk sayısını, sizlerle buluşturmanın ve vermiş olduğum bir sözü daha tutmanın sevinci içerisindeyim.

Dergimizin kısa sürede Türkiye'de hatırı sayılı bir yer edineceğinden en ufak bir şüphemin olmadığını bilmenizi isterim. Mardin Barosu avukatlarının muhakeme gücü yüksek, üretken, akademiye hâkim, insan haklarına duyarlı, meslek onur ve vakarına sahip çıkan bir kitle olduğunun ispatı niteliğindeki bu yayının, bütün meslektaşlarımıza faydalı olacağı kanaatindeyim.

Bu ve bundan sonraki yayınlarımızda, yazar meslektaşlarımızın hukukun farklı alanlarında faaliyet gösteren avukatlardan oluştuğunu ve bu alanlarda sık olarak karşılaşılan dava türlerine, uygulamadaki sorunlara değindiğini göreceksiniz. Keza sadece dava türlerine değil, insan haklarına karşı yükümlülüklerimizi de bu yayında yerine getirdiğimizi sayfalar geçtikçe fark edeceksiniz.

Dergimizin kısa sürede hayata geçmesinde büyük emeği olan başta, Mardin Barosu Basın Yayın Komisyonu Üyesi ve Mardin Barosu Yönetim Kurulu Üyesi Meslektaşlarıma, yazıları ile yayınımıza renk katan bütün komisyonlarımıza ve yazar meslektaşlarımıza sonsuz teşekkür ederim.

Mardin Barosu Dergisi, uygulamaya yönelik, mesleki sorunlara değinen ve aynı zamanda akademik hukuk alanında öncü olma görevini bu ve bundan sonraki yayımlarda da yerine getirecektir.

Saygılarımla,

Mardin Barosu Dergisi

MARDİN BAROSU BASIN YAYIN KOMİSYONU

İmtiyaz Sahibi

Av. Ahmet DUYAN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Av. Muhammed Melik İLHAN

Genel Yayın Sorumlusu

Av. Muhammed Melik İLHAN

Genel Sekreter

Av. Bahar AKSOY

Görsel Sorumlusu

Av. Pelda KAPAN

Röportaj Sorumlusu

Av. Ahmet NAKŞİOĞLU

Sponsor Sorumlusu

Av. Jozef GÖKSÜN

Yayın Kurulu Üyeleri

Av. Barsavmo GÜRKAN

Av. Muhammed Enes ALKAN

Av. Adem GÜMÜŞ

Av. Özgür ALP

İletişim Bilgileri

Adres

13 Mart Mah. İl Müftülüğü Arkası,
48.Sk. No:8 Artuklu/MARDİN

Telefon

0 482 213 60 43

Faks

0 482 212 18 76

WhatsApp İletişim Hattı

0537 035 47 73

E-posta

info@mardinbarosu.org.tr
mbbasinyayin@gmail.com

KEP Adresi

mardinbarosu@hs01.kep.tr

Baskı

Şan Ofset Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Hamidiye Mh. Anadolu Cd. No: 50
Kağıthane/İstanbul - Tel: 0212 289 24 24
Sertifika No: 45170

Av. Muhammed Melik İlhan
Basın Yayın Komisyonu
Genel Yayın Sorumlusu

Değerli Meslektaşlarımız,

Mardin Barosu olarak, hukukun üstünlüğüne olan inancımızı yalnızca mesleki çalışmalarımızla değil, aynı zamanda kültürel ve entelektüel üretimlerle de ifade etmenin gerekliliğine inanıyoruz. Bu inançla baro başkanımızın öncülüğünde yola çıkan Basın Yayın Komisyonu olarak, baromuzun tarihindeki ilklerden biri olacak bu dergiyi sizlere sunmanın heyecanını yaşıyoruz.

Hukuk, yalnızca mahkeme salonlarında icra edilen bir meslek değil; aynı zamanda toplumsal adaleti sağlamanın, bireysel hak ve özgürlükleri güvence altına almanın, hukuki ve sosyal meseleleri tartışmanın en önemli aracıdır. İşte bu anlayıştan hareketle hazırlanan dergimiz, meslektaşlarımızın bilgi ve birikimlerini paylaşabileceği bir platform olmasının yanı sıra, baromuzun faaliyetlerini ve değerlerini görünür kılmayı hedeflemektedir.

Dergimizin içeriği hem mesleki hem de kültürel zenginlikleri bir araya getirmektedir. Bu kapsamda dergimizin ilk sayısında:

İlk başta 9. Yargı paketini, daha sonra hukukun güncel meselelerine ilişkin meslektaşlarımız tarafından hazırlanan akademik ve analitik yazılara dergimizde yer verdik. Meslektaşlarımızdan gelen makale ve yazılardan sonra komisyonlarımızdan gelen yazılar ile birlikte kültürel bülten adı altında Mardin'imizi tanıtmak amacıyla yazılan yazıları dergimize aldık.

Hedefimiz, hukukun yalnızca bir meslek olarak algılanmasının ötesine geçerek, toplumsal bir değer ve kültürel bir unsur olarak yaşantımızın her alanına dokunduğunu göstermektir. Bu bağlamda, dergimizi yalnızca bir yayın organı değil, aynı zamanda meslektaşlarımız arasında birlik ve dayanışmayı güçlendirecek bir araç olarak konumlandırıyoruz.

Dergimiz hem basılı hem de dijital formatta yayımlanarak daha geniş bir okuyucu kitlesine erişim sağlayacaktır. Bu süreçte, değerli meslektaşlarımızın yazılarıyla, önerileriyle ve katkılarıyla zenginleşen bir içerik oluşturmayı arzu ediyoruz. Sizlerin katkıları, dergimizin başarısını ve etki alanını artıracaktır.

Bu yayın, yalnızca bir başlangıçtır. Sizlerden gelecek desteklerle büyüyerek hem meslektaşlarımız arasında hem de kamuoyunda adalet, hukuk ve kültür adına bir iz bırakmayı amaçlıyoruz. Gelin, hep birlikte üretelim, birlikte paylaşalım ve Mardin Barosu'nu daha ileriye taşıyalım.

MAKALE

06

GİZLİ TANIK

Av. Muhammed Onur FİLİZ

10

İŞ HUKUKUNUN
TARİHÇESİ

Av. Mehmet DOĞANAY

12

ANAYASA MAHKEMESİNE
BİREYSEL BAŞVURUNUN
HUKUKİ NİTELİĞİ VE İÇ
HUKUKUMUZA ETKİSİ

Av. Nurşah NAYIR

15

5271 SAYILI CEZA
MUHAKEMESİ KANUNU
BAĞLAMINDA DAVASIZ
YARGILAMA OLMAZ İLKESİ

Av. Ahmet Nakşioğlu

20

USULİ KAZANILMIŞ
HAK KAVRAMININ
MAHKEMEYE ERİŞİM
HAKKI ÇERÇEVESİNDE
DEĞERLENDİRİLMESİ

Av. Abdulaziz KURTAY

27

BARO BÜLTENİ

24

DEĞER KAYBI

Av. Mehmet ADA

33

GENÇ AVUKATLARIN
BUGÜNÜ, SORUNLARI VE
GELECEĞE UMUTLA BAKIŞI

Av. Ramazan YAZIT

SORU & CEVAP

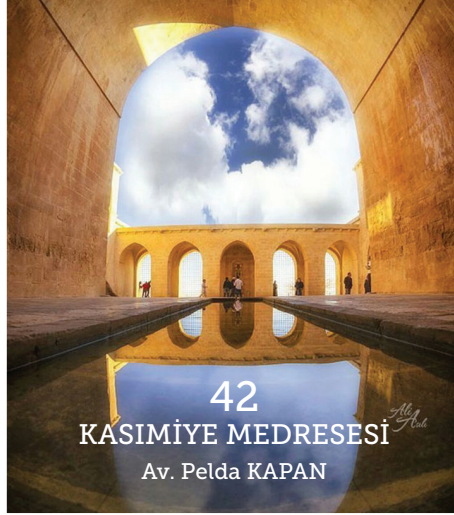
35
ARABULUCULUĞU
SORU CEVAPLARLA
ANLAMAK
Av. Arb. Hülya GÜNGÖR AKSÖZ

39
İCRA İFLAS HUKUKUNU
SORU CEVAPLARLA
ANLAMAK
Av. Ömer İPEK

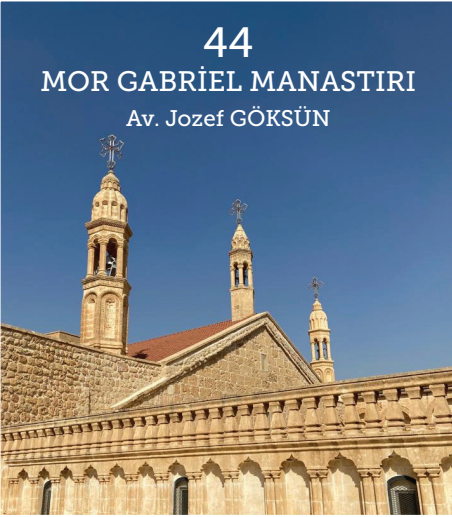
41
'GELENEK GÖRENEK
FİLMİNİN ÇEKİMLERİ
MARDİN MİDYAT'TA
BAŞLADI'

42
KASIMIYE MEDRESESİ
Av. Pelda KAPAN

43
YALDO (NOEL) BAYRAMI
Av. Barsavmo GÜRKAN

44
MOR GABRİEL MANASTIRI
Av. Jozef GÖKSÜN

46
9. YARGI PAKETİ

GİZLİ TANIK

Av. Muhammed Onur Filiz, Mardin Barosu, TBB Sicil No: 169367

Gizli Tanık Kavramı

Mevzuatımızda gizli tanıklığa ilişkin bir tanımlama bulunmamaktadır. Bu kavram CMK ve Tanık Koruma Kanunu'nun (TKK) yürürlüğe girmesi ile uygulamada kullanılan kavram olarak hukuk literatürümüze girmiştir. Gizli tanık, ceza muhakemesinde bir olay hakkında bilgisine başvurulmuş ve güvenliğinden endişe duyulması nedeniyle kimliği saklı tutularak dinlenen kişiye denilmektedir.¹ Doktrinde gizli tanık yerine, "anonim tanık" ifadesinin kullanıldığına da rastlanmaktadır.

Gizli tanık, duyu organları aracılığıyla edinmiş olduğu bilgileri soruşturmanın yapılması aşamasında cumhuriyet savcısına, kovuşturma aşamasında

ise mahkemeye aktarmaktadır. Gizli tanık olacak kişinin, muhakemeye katılma hakkı olanların huzurunda bildiklerini aktarması hem kendisi hem yakınları yönünden bir tehlike yaratacağından dolayı kimlik bilgileri cumhuriyet savcısı ve mahkeme hariçindeki kişilerle paylaşılmayacaktır.²

CMK'nin 58. maddesinin ikinci fıkrasında; tanık sıfatıyla dinlenecek kişilerin kimlik bilgilerinin açığa çıkması kendileri ve yakınları açısından ağır bir tehlike oluşturacak olması durumunda kimliklerinin saklı kalması için gerekli önlemlerin alınacağı, kimliği saklı tutulan tanığın, tanıklık ettiği olayları hangi vesileyle öğrendiğini açıklamak zorunda olduğu, kimliğinin saklı kalması için, tanığın kişisel bilgileri-

nin cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından muhafaza edileceği belirtilmiştir.

Bunun yanı sıra TKK madde 5/1-a'ya baktığımızda, "Kimlik ve adres bilgilerinin kayda alınarak gizli tutulması ve kendisine yapılacak tebligatlara ilişkin ayrı bir adres tespit edilmesi." ifadesinin uygulanacak tedbirler arasında yer aldığı görülmektedir. CMK, gizli tanık olarak dinlenen kişinin yalnızca kimlik bilgilerinin saklı tutulacağını düzenlemişken TKK ise kimlik ve adres bilgilerinin saklı tutulacağını düzenlemiştir.³ TKK, sonraki ve özel nitelikte kanun olması sebebiyle bu hususta CMK'ye göre öncelikli olarak uygulanacaktır.

CMK ve TKK kapsamında düzenlenen tanık olarak dinlenecek kişiye ilişkin bu bilgilerin saklanması hem soruşturma hem kovuşturma aşamasında olmalıdır. Aksi halde tanığın kimliği deşifre olacak ve kanunla amaçlanan hedef sağlanamayacaktır.⁴

Gizli Tanık Dinlenebilmesinin Şartları

Gizli tanıklık tedbirine başvurulabilmesi için bazı şartların gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Mevzuatımızda düzenlenen diğer koruma tedbirleri gibi bu tedbirin uygulanabilmesi için de bazı koşullar öngörülmüştür. Gizli tanıklık, tanık olarak dinlenecek kişinin tehlike içinde bulunması ve korunma zorunluluğunun olması nedeniyle ortaya çıkmıştır. Gizli tanıklık müessesesine başvurulması için talepte bulunulması gerekmektedir.⁵

CMK kapsamında gizli tanıklığa yer verilen madde 58/2'ye baktığımızda, tanık olarak dinlenecek bireylerin kimliklerinin açığa çıkması kendileri veya yakınları için ağır bir tehlike teşkil edecekse; kimliklerinin saklı tutulması için gerekli önlemlerin alınacağı hususu düzenlenmiştir. CMK m. 58/2'de gizli tanıklık tedbirinin uygulanabilmesi "ağır bir tehlike" durumuna bağlanmıştır. Kanun'da adı geçen "ağır tehlike" kavramına ilişkin bir açıklama getirilmemiştir. Yalnızca bu tehlikenin kişinin kendisine veya yakınlarına yönelik olabileceği belirtilmiştir. Ağır tehlike halinin kişinin veya yakınlarının hangi hakkına yönelik olduğu da belirsizdir.

TKK madde 4/2'ye baktığımızda, kişinin ve TKK'de sayılmış olan yakınlarının hayatı, vücut bütünlüğü ya da malvarlığı ağır ve ciddi bir tehlike altındaysa uygulanabileceği hükmü düzenlenmiştir. CMK'de herhangi bir hakka etki eden "ağır tehlike" şartı aranırken TKK sadece "hayat, beden bütünlüğü veya malvarlığına yönelik ağır ve ciddi tehlike" şartını aramıştır. TKK'de ağır ve ciddi tehlike durumuna yönelik bir tanımlama yapılmamıştır.⁶

TKK yalnızca hayat, beden bütünlüğü veya malvarlığına ilişkin hakları güvence altına almışsa da CMK bağlamında hangi hakların korunacağına ilişkin bir sınırlama yapılmamıştır.

Hem CMK hem de TKK "tehlike" kavramına ilişkin bir açıklama getirmemiştir. Kanun'da adı geçen "tehlike" kavramının temel unsur olması sebebiyle objektif ve gerçekçi bir değerlendirmeye tespit edilmesi gerekmektedir.⁷ Yargıtay Ceza Genel Kurulu da yapılacak bu değerlendirmenin, soyut ölçülere göre değil somut olaya yönelik objektif bir bakış açısıyla yapılması gerektiğini belirtmiştir.⁸ Bu sorunun aşılabilmesi için mevzuatımızda gizli tanıklık uygulamasının sebeplerine inilmesi gerekmektedir. Gizli tanıklık, aleyhine tanıklık yapılacakların sahip oldukları korkutucu, baskılayıcı ve şiddete dayalı gücün etkisinden tanıkların korunmasına yönelik muhakemeye ilişkin bir faaliyettir.

O halde, gizli tanıklığın, tanıklık faaliyetinde bulunacak kişinin karşılaşılabileceği tehlikelerin önüne geçilmek amacıyla uygulandığını söyleyebiliriz.⁹ Burada amaç, tanıklık yapacak kişinin sindirilmesinin engellenmesidir. Bu sindirme yöntemleri, kimi zaman tehdit, baskı ve şiddet kimi zaman da şantaj yoluyla tanıklık yapacak kişiye karşı kullanılmaktadır. Kanaatimizce CMK ve TKK'de yer alan "tehlike" kavramının tespitinde ölçüt olarak, tanıkların sindirilmeye yönelik bir durumla karşılaşmış ve karşılaşmadığı değerlendirilmelidir.

Gizli tanık dinlenebilmesi için aranan şartlardan olan ağır ve ciddi tehlikeden bahsedebilmek için, tanığa karşı bir tehdit eyleminin bulunması, tehlikenin oluştuğunu söyleyebilmek için bir argüman

olsa da mutlaka gerekli olduğu söylenemez.¹⁰ Terör örgütlerinin, suç örgütlerinin veya sanığın yansıttığı tehlikelilik hali ve bu durumun ortaya çıkardığı “korkutuculuk” tehlikenin kabul edilebilmesi açısından yeterli olabilir. Örneğin, bir terör veya suç örgütünün, geçmişte benzer nitelikteki davalarda tanıklara ve yakınlarına yönelik saldırı, tehdit ve infaz gibi eylemlerin yaşanmış olması tehlikenin varlığını kabul etmek için yeterli sayılabilir.¹¹ Bu nedenle her somut olay kendi özelinde değerlendirilmelidir. Somut olayın özelliklerine göre hâkim tarafından gizli tanık beyanlarına başvurulması gerektiği kanaatine ulaşırsa, kararında gerekçe olarak tehlike halinin ne sebeple var olduğu açıklanmalıdır.¹²

Tanıklık yapacak kişilerin, kişilik özellikleri ve sosyal yaşantılarına bağlı olarak kendilerini tehlike halinde kabul etmeleri mümkün olabilir. Burada önemli olan nokta tanıklık yapacak kişilerin kendini tehlike altında görmeleri değil olayın bütüncül bir şekilde değerlendirildikten sonra objektif bir bakış açısıyla tehlike koşulunun oluşup oluşmadığının tespitinin yapılmasıdır. TKK madde 1’in gerekçesine göre bu konudaki asıl değerlendirme, soruşturma aşamasında cumhuriyet savcısı, kovuşturma aşamasında ise hâkim tarafından yapılacaktır.¹³

TKK’de düzenlenen tanıklık yapacak kişinin veya yakınlarının malvarlığı haklarına yönelik tehlike halinin, gizli tanıklık tedbirine başvurulması açısından diğer tehlike hallerine oranla daha sıkı bir değerlendirmeden geçmesi gerekmektedir. Kanun koyucu, malvarlığı haklarına yönelik tehlikeleri de kapsam içerisine aldığından, bu halde de gizli tanık dinlenmesinin önünde bir engel bulunmamaktadır. Malvarlığı haklarına yönelik her tehlike, tanığın kimliğinin gizlenmesi açısından yeterli olmayabilir.¹⁴ Malvarlığına yönelik oluşabilecek tehlike, basit önlemlerle dahi engellenebiliyorsa gizli tanıklık tedbirine baş-

vurulmamalıdır. Malvarlığına yönelik tehlikenin malvarlığının tamamına veya bir kısmına yönelik olması arasında kanunen fark bulunmamaktadır. Ancak burada malvarlığına ilişkin oluşabilecek tehlike ile uygulanan tedbir arasında orantılılık ve amaca uygunluk bulunmalıdır.¹⁵

Mülkiyet hakkının Anayasada güvence altına alındığı hukuk düzeninde, malvarlığına yönelik tehlikelerin de gizli tanıklığa başvurabilmek için yeterli olması mümkündür. Ancak malvarlığına ilişkin her tehlikede gizli tanıklık tedbirine başvurulmamalıdır. Ölçülülük ilkesi göz önünde bulundurularak, malvarlığına yönelik tehlikelerde ilk olarak kolluk tedbirleri uygulanmalıdır.¹⁶

Hukuk sistemimizde gizli tanıklık tedbirine her koşulda ve her suç açısından başvurulması mümkün değildir. Gizli tanıklık uygulamalarına ancak belli bir sınırın üzerinde cezayı gerektiren suçlarda veya bir örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlarda başvurulabilir.

Gizli tanıklık tedbirinin uygulanabilmesi için tanığa yönelik tehlikelerin ciddiyeti irdelenmeli; tanığın beden bütünlüğü, hayatı ve malvarlığına karşı oluşan tehditlerin gerekçeleri detaylı olarak değerlendirilmelidir. Gizli tanıklığa başvurulabilmesi için aranan tehlike şartının; mevzuatımızda, AİHM içtihatlarında ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararları’nda belirlenen kıstasları sağlayıp sağlamadığı üzerinde durulmalıdır.

Gizli tanıklık müessesesi istisnai olarak başvurulabilecek bir ispat aracıdır. Başka bir şekilde delil elde etme imkânı bulunuyorsa ve bu deliller, muhakemenin aydınlatılmasına da hüküm kurulmasına da elverişli ise gizli tanıklık uygulamasına gidilmemelidir.

-Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalında yayımlanan “Ceza Muhakemesi Hukukunda Gizli Tanık” isimli yüksek lisans tezinden alınmıştır.

Gizli tanıklık müessesesi istisnai olarak başvurulabilecek bir ispat aracıdır. Başka bir şekilde delil elde etme imkânı bulunuyorsa ve bu deliller, muhakemenin aydınlatılmasına da hüküm kurulmasına da elverişli ise gizli tanıklık uygulamasına gidilmemelidir.

KAYNAKÇA

- 1 Erol Tatar, "Gizli Tanık", Ankara Barosu Dergisi, Ankara, 2013/4, s.285.
  - 2 Ersan Şen, "Gizli Tanıklık", Nevşehir Barosu Dergisi, 2014,Y.1, S.1, s.273.
  - 3 Faruk Turhan, "Tanık Koruma Tedbirleri ve Sanığın Adil Yargılanma Hakkı / Tanık Koruma Kanununa Göre Ceza Muhakemesinde Tanıkların Korunması ve Sanığın İddia Tanıklarına Soru Sorma Hakkının AİHM Kararları Işığında Değerlendirilmesi", T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesinin 4. Ceza Hukuku Günleri Etkinlikleri Çerçevesinde Yeni Ceza Kanunlarının Yürürlüğe Girişinin Üçüncü Yılı Münasebetiyle Düzenlenen Uluslararası Sempozyum, 1-3 Haziran 2008, Seçkin Yayınevi, s.394.
  - 4 Turhan, "Tanık Koruma Tedbirleri ve Sanığın Adil Yargılanma Hakkı / Tanık Koruma Kanununa Göre Ceza Muhakemesinde Tanıkların Korunması ve Sanığın İddia Tanıklarına Soru Sorma Hakkının AİHM Kararları Işığında Değerlendirilmesi", T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesinin 4. Ceza Hukuku Günleri Etkinlikleri Çerçevesinde Yeni Ceza Kanunlarının Yürürlüğe Girişinin Üçüncü Yılı Münasebetiyle Düzenlenen Uluslararası Sempozyum, s.394.
  - 5 Turhan, Ceza Muhakemesinde Tehlike İçindeki Tanıkların Korunması: Türk, Alman ve Avusturya Hukuklarında Karşılaştırmalı Olarak, s.198-199.
  - 6 Yenisey, "Örgüt Suçu, Muhakemesi ve Gizli Tanık", s.412.
  - 7 Ersan Şen, Yorumluyorum – 19, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2018, s.268.
  - 8 "CMK'da düzenlenen "gizli tanıklık"a yönelik koşullardan ilki suçun bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi yani örgütün amaç suçlarına yönelik olmasıdır. Diğer bir koşul ise tanık olarak dinlenecek kişilerin kimliklerinin ortaya çıkmasının kendileri ve yakınları açısından ağır bir tehlike oluşturmasıdır. Söz konusu tehlike, kişiden kişiye değişen soyut ölçülere göre değil yargılama makamlarınca her somut olayın şartlarına göre yapılacak değerlendirme sonucunda ortaya konacak objektif kriterlere göre belirlenmelidir. AİHM, ceza yargılaması sırasında savunma hakkının kısıtlanmaması gerektiğinden söz ederek genel bir korkudan ötürü tanığın gizli dinlenilmesini kabul etmediğini çeşitli kararlarında belirtmiştir. Örneğin; Al-Khawaja ve Tahery/Birleşik Krallık kararında tanığın gizli dinlenilmesini haklı kılacak korkunun doğrudan doğruya yargılanan sanık veya onun ajanlarından kaynaklanması gerektiğini, böyle bir somut korku nedeninin bulunmaması hâlinde tanığın korkusunun varlığının başka delillerle desteklenmesi gerektiğini dile getirmiştir. O hâlde dinlenmek istenen tanığa yönelik somut tehlikenin nelerden ibaret olduğu kolluk görevlilerince raporlaştırılmalı, yargılama makamları tarafından yapılan değerlendirme neticesinde tanığa ya da yakınlarına yönelik ağır tehlikenin varlığıyla başka türlü bu tehlikenin ortadan kaldırılmasının mümkün olup olmadığı araştırılmalıdır. Sonuç olarak tanığa yönelik tehlike somutsa ve bu tehlikenin başka tedbirlerle giderilmesi mümkün değilse tanığın kimliği gizlenebilir ve Kanun'da öngörülen istisnalara tabi tutulabilir.", YCGK, 11.02.2020, 2016/698 E. 2020/86 K. (www.lexpera.com, Erişim Tarihi: 19.02.2024).
  - 9 Onar, Ceza Muhakemesinde Gizli Tanıklık – Ceza Hukuku Monografileri, s.231.
  - 10 Turgut, Ceza Muhakemesinde Tanıkların Korunması, s.106.
  - 11 Cansız, Bir İspat Aracı Olarak Ceza Muhakemesinde Anonim Tanıklık, s.89.
  - 12 Yenisey, "Örgüt Suçu, Muhakemesi ve Gizli Tanık", s.410; "Beyanları hükme esas alınan birden çok tanığın gizli olarak dinlenilmiş olmalarının yasal ve doyurucu gerekçesinin açıklanmaması ve CMUK.nun 58. ve201. maddeleri uyarınca sanıklar ile sanık savunmanlarının doğrudan soru sorma hakları yasal veyeterli olmayan gerekçelerle önlenmesi suretiyle Anayasanın 90. Maddesine göre iç hukukumuzda doğrudan uygulanması zorunlu olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. Maddesinde düzenlenen adil yargılanma ve savunma haklarının kısıtlanması..."Yargıtay 1. CD, 10.10.2012,2012/2043 E. 2012/7392 K. (www.legalbank.net, Erişim Tarihi: 15.04.2023).
  - 13 Tanık Koruma Kanunu madde 1 gerekçesi: "Bir tanığın, tanıklık görevini serbest ve özgür bir şekilde yerine getirmesine engel olmak için kendisi ya da yakınlarını yıldırıma yönelik tehditler pek çok şekilde ortaya çıkabilir. Tedbirlerin istisnai niteliğinin yanı sıra Avrupa Konseyinin R(2005) 9 sayılı Tavsiye Kararının gerekçesinde de belirtildiği üzere tanığa ya da yakınlarına yapılan baskıların somut gerçeklere dayanması gerekir. Gerçeklere dayanmayan ya da soyut tehditler tanığın korunması için yeterli bir sebep teşkil etmeyecektir." TTK m.1 Gerekçe, Tanık Koruma ve Adalet Komisyonu Raporu (1/346) Dönem: 23 Yasama Yılı:2 (S. Sayısı:34) s.9, (www.cdn.tbmm.gov.tr, Erişim Tarihi: 20.08.2023).
  - 14 Yenisey, "Örgüt Suçu, Muhakemesi ve Gizli Tanık", s.415.
  - 15 Cansız, Bir İspat Aracı Olarak Ceza Muhakemesinde Anonim Tanıklık, s.74.
  - 16 Yenisey, "Örgüt Suçu, Muhakemesi ve Gizli Tanık", s.414.
- ONAR, Ali Osman, Ceza Muhakemesinde Gizli Tanıklık – Ceza Hukuku Monografileri, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2023.
- ŞEN, Ersan, Gizli Tanıklık, Nevşehir Barosu Dergisi, 2014, S.1, Y.1.
- ŞEN, Ersan, Yorumluyorum – 19, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2018.
- TATAR, Erol, Gizli Tanık, Ankara Barosu Dergisi, Ankara, 2013/4, s.285.
- TURGUT, Bayram, Ceza Muhakemesinde Tanıkların Korunması. 1.Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2010.
- TURHAN, Faruk, "Tanık Koruma Tedbirleri ve Sanığın Adil Yargılanma Hakkı / Tanık Koruma Kanununa Göre Ceza Muhakemesinde Tanıkların Korunması ve Sanığın İddia Tanıklarına Soru Sorma Hakkının AİHM Kararları Işığında Değerlendirilmesi", T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesinin 4. Ceza Hukuku Günleri Etkinlikleri Çerçevesinde Yeni Ceza Kanunlarının Yürürlüğe Girişinin Üçüncü Yılı Münasebetiyle Düzenlenen Uluslararası Sempozyum, İstanbul, 2008, ss.383-408.
- TURHAN, Faruk, Ceza Muhakemesinde Tehlike İçindeki Tanıkların Korunması: Türk, Alman ve Avusturya Hukuklarında Karşılaştırmalı Olarak. 1. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2009.
- YENİSEY, Feridun, Örgüt Suçu, Muhakemesi ve Gizli Tanık, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, (Köksal BAYRAKTAR'a Armağan), 2010, 2010

İŞ HUKUKUNUN TARİHÇESİ

Av. Mehmet DOĞANAY, Mardin Barosu, TBB Sicil No: 100310

İş hukuku işçi ile işveren arasında hukuki ilişkiyi düzenleyen kurallar bütünüdür. İş hukuku; 18. YY sonlarında doğan sanayi devrimin uzantısı olarak ortaya çıkmıştır. Sanayi devriminden önce üretim küçük atölyelerde gerçekleştirilmekteydi. Bu küçük atölyelerde genellikle sınırlı sayıda işçi çalışır, iş yeri sahibi de genelde usta olarak kabul edilen kişilerdir. Yine çırak olarak çalışanlar belli bir dönem sonra kalfa, kalfalıkta da belli bir dönem geçirdikten sonra usta olmaktaydı. Kişi usta olduktan sonra ayrı iş yeri açıp, iş yeri açabilmek için düşük miktarda sermaye ile iş yeri açılabilirdiğinden bir dönemin çıracı sonraki dönemin iş yeri sahibi olabilmekteydi. Diğer bir deyimle işçi ile işveren arasında geçişkenlik emeğe, yeteneğe ve süreye bağlıydı, Ancak Sanayi Devrimi'nden sonra iş yeri sahibi olabilmek için usta olmanın gerekmediği,

üretimin büyük oranda makinalarla yapılması, çalıştırılan kişinin çok da nitelikli olmasının gerekmediği, iş yeri açmak için büyük miktarda sermayenin gerektirmesi gibi durumlar nazara alındığında işçi ile işveren arasındaki geçişkenlik yok denecek kadar azdır. İşverenlerin ise emek kültüründen gelmemesi, sermaye sahibi ortamında büyümeleri, işveren için önemli olanın kar maksimizasyonu olması, işçi ve işveren gelirleri arasında gelir yönünden uçurum olması nedeniyle işçi ve işveren uyumsuzlukları kamu düzenini bozacak seviyeye gelmesi akabinde devletin bu uyumsuzlukları çözme, kural koyma ihtiyacı hasıl olmuştur.

İşçi-işveren uyumsuzlukları devletin düzenini bozması akabinde devlet kural koyma ihtiyacı hissetmiştir. Sanayi gelişiminin ülkemizde çok geç olması, ülke-

de işçi sınıfının geç oluşmasına sebebiyet vermiştir. Bu yüzden ülkemizde kodifikasyon hareketleri de geç tarihlidir. Bu durum kanunların tarihlerinden de açıkça anlaşılabilir. Bu durum kanunların tarihlerinden de açıkça anlaşılabilir.

İşçi haklarının doğum yeri Sanayi Devrimi'ne bağlı olarak Avrupa kıtasında olması, bu hakların yaşanan grev, eylem benzeri büyük olaylar akabinde olması nedeniyle Avrupa kıtasındaki işçiler tarafından değerli görülmesi, sahiplenilmesine sebebiyet vermiştir. Ancak ülkemiz genelde bu hakların kanunlaşması akabinde doğrudan alınması, Avrupa'daki olaylar yaşanmadan ülkemizde doğrudan uygulanmaya çalışılması işçilerin bu hakları bilmesi, kutsiyet atfetmesinin önüne geçmektedir. Bu sebeple ülkemizde işçiler yeterli seviyede haklarına sahip çıkamadığı gibi, bu hakların varlığından bile çoğu defa haberdar değildir. İşçilerin haklarından haberdar olmaması tecrübelerimizle sabittir. Zira avukatlık yapmamız hasebiyle işverene dava açmak isteyen işçi çok büyük oranda "haklarımı istiyorum" demektedir. "Hangi haklarını istiyorsunuz" diye sorulduğundan somut cevap verememektedir. Örneğin kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, yıllık izin, fazla mesai, vs. gibi haklarını somut olarak ifade edememektedir. İşçilerin bu haklarına tam olarak vakıf olmaması biraz evvel belirtildiği üzere işçi-işveren uyuşmazlıklarının yeterli büyüklüğe ulaşmamasından kaynaklanmaktadır.

Ülkemizde sanayi gelişiminin Avrupa'dan çok sonraya denk gelmesi nedeniyle iş hukuku da bu minvalde geç gelişim göstermiştir. Misal cumhuriyetin ilanından hemen sonra 1926 yılında Medeni Kanun ve Ceza Kanunu kabul edildiği halde 3008 sayılı İş Kanunu 1937 yılında kabul edilmiştir. Cumhuriyetten önce hukuki kurallarının olmadığı düşünülmemelidir. Zira cumhuriyetten önce Osmanlı İmparatorluğu mevcut olup, imparatorluğu idare etmek için ciddi hukuki düzenlemeler mevcuttu. Ancak konumuz iş hukuku olduğundan Osmanlı İmparatorluğu'nda Sanayi Devrimi'nin yeterli oranda gelişmemesinden dolayı modern anlamda iş hukuku da bu minvalde gelişmemiştir.

Ülkemizde 15.06.1936 tarihinde yürürlüğe giren 3008 sayılı İş Kanunundan önce işçi-işveren ilişkisi borç-

lar hukuku kapsamında değerlendirildiği gibi spesifik alanları düzenleyen kanunlar da bulunmaktadır. Hafta tatili kanunu ile Hıfzıssıhha Kanunu iş hukukunun spesifik alanlarını düzenleyen kanunlardır.

Ülkemizdeki mevzuat, iş hukukunun tarihsel süreci devam ederken dünyada gelişen olaylardan da doğrudan etkilenmiştir. Özellikle iş kanunlarının hazırlanmasında sosyalist görüşlerin mi ağır olacağı yoksa liberal görüşlerin mi ağır olacağı konusunda tartışmalar yaşanmıştır. 1939 yılında başlayan ikinci dünya savaşı da iş hukukuna doğrudan etki ettiği gibi ikinci dünya savaşının sonrasında ülkemizin dahil olduğu uluslararası birliklerle de etkileşimde bulunulmuştur. Yine ülkemizde ülke yönetiminde (iktidara gelen yönetimlerin dünya görüşleri, askeri müdahaleler vs.) meydana gelen değişimler de iş hukukunun uygulanmasına doğrudan etki etmiştir.

İş hukukunun özel hukuk alanında mı kaldığı yoksa kamu hukuku alanında mı kaldığı konuları da tartışmalara konu olmuştur. Modern anlamda iş hukuku sanayi devriminden sonra kamu düzeni ve buna bağlı olarak işçiyi korumaya yönelik emredici kuralların işçi lehine değiştirilebileceği hükmü, işçi lehine yorum ilkeleri, iş hukukunda kamusal oranını artırmıştır. Yani kamunun işçi lehine müdahalesi ile iş hukukunun kamusal oranını artırmıştır. Mevcut durum itibarıyla iş hukukunun karma niteliğe haiz olduğu yargı kararları ve doktrin tarafından kabul edilmektedir.

Mevcut durum itibarıyla iş hukukunu düzenleyen ana kanun 10 Haziran 2003 tarihinde yürürlüğe giren 4857 Sayılı İş Kanunudur. Bu kanunun yanında 20 Nisan 1967 tarihinde yürürlüğe giren 854 sayılı Deniz İş Kanunu, 5953 sayılı Basın İş Kanunu özel alanları düzenleyen kanunlardır. Yine 6356 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Kanunu, 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu iş hukuku ile doğrudan bağlantılı olan kanunlardır.

Netice itibarıyla Sanayi devriminden sonra ortaya çıkan işçi sınıfının çaba ve emekleriyle iş hukuku oluşmuştur. Ülkemiz de geç de olması sanayileşme sürecine girmesi hasebiyle ilgili mevzuatı kendi mevzuatına eklemiştir.

ANAYASA MAHKEMESİNE BİREYSEL BAŞVURUNUN HUKUKİ NİTELİĞİ VE İÇ HUKUKUMUZA ETKİSİ

Av. Nurşah NAYIR, Mardin Barosu, TBB Sicil No: 217015

I. BİREYSEL BAŞVURUNUN HUKUKİ NİTELİĞİ

Bireysel başvuru hakları kamu gücü tarafından ihlal edilen ve olağan kanun yollarını tüketen kişilerin, hak ihlallerini ortadan kaldırmak ya da bu ihlal nedeniyle ortaya çıkan zararlarını karşılamak amacıyla başvurdukları hukuksal çaredir. Bu sayede kamu gücü karşısında dezavantajlı konumda olan bireylerin haklarını korumasında hukuksal çare oluşturularak bu ihlallerin olabildiğince en aza indirilmesi amaçlanmıştır. Bu kurum Anayasa m.148/3'te:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir." demek suretiyle düzenlemiştir.

Bireysel başvuru, Türk Hukukuna yeni girmiş bir kurumdur. Yeni olması nedeniyle hukuki nitelendirilmesi hususunda çokça tartışma bulunmaktadır ve bir fikir birliği oluşmamıştır. Kanun yolu, hak arama

yolu, ikincil yol, dava gibi farklı nitelendirme fikirleri öne sürülmektedir. Bireysel başvurunun temel özelliklerine, somut uygulamaya ve verilen kararlara bakıldığında hukuki nitelendirmeyi şu şekilde yapabiliriz: *“Anayasada sayılan haklardan AİHS ve tarafı olduğumuz ek protokoller kapsamındakilerin, bir kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiasıyla diğer iç hukuk yollarını tükettikten sonra başvurduğumuz ikincil ve istisnai nitelikteki bir hak arama yoludur.”*

II. BİREYSEL BAŞVURU USULÜNDE VERİLEN KARARLAR

1. Ön İnceleme Aşamasında Verilen Kararlar

AYM'ye bireysel başvuru yapıldıktan sonra başvurular AYM Kanunu'nun 47/5 ve AYM İçtüzüğü'nün 64.ve 66. maddelerine göre bir ön inceleme tabi tutulmaktadır. Bu inceleme başvuruda şekli anlamda bir eksiklik bulunup bulunmadığı ve başvurunun 30 günlük süre içinde yapıp yapılmadığı ile sınırlıdır. Başvurunun kabul edilebilirliği veya esasına dair bir inceleme değildir. İdari ret kararı verilemeyen başvurular bakımından kabul edilebilirlik incelemesine geçilmektedir. Başvurunun 30 günlük süre içinde yapılmadığı tespit edildiği takdirde, süre aşımı nedeniyle idari ret kararı verilebilmektedir.

2. Kabul Edilebilirlik Aşamasında Verilen Kararlar

Ön inceleme aşaması sırasında başvurularda herhangi bir eksiklik bulunmaması ve başvurunun süresinde yapılması durumunda başvurunun kabul edilebilirlik incelemesine geçilmektedir. AYM Kanunu'nun 45. ile 49.maddelerinde dağınık olarak yer almış sekiz adet kabul edilebilirlik koşulunun hepsini yerine getiren başvurular kabul edilebilir, herhangi birini yerine getirmeyen başvurular kabul edilemez bulunmaktadır. Dolayısıyla bu aşamada verilecek başlıca iki karar başvurunun kabul edilebilir olması

veya olmamasına ilişkindir. Kabul edilebilir bulunan ihlal iddialarının esas hakkında incelemesine geçilmektedir. Kabul edilebilirlik incelemesinden herhangi bir nedenden dolayı kabul edilemez bulunan ve hakkında düşme kararı verilen bir başvuru ile ilgili olarak yargılama giderlerinin başvuru üzerine yüklenmesine karar verilmektedir.

3. Esas Hakkında İnceleme

Aşamasında Verilen Kararlar

AYM tarafından kabul edilebilirlik incelemesi sonrasında geçilen esas hakkında inceleme aşamasında AYM Kanunu'nun 50/1 maddesine göre başvuru bir veya birden fazla hakkının ihlal edilip edilmediğine karar verilmektedir. Başvuru sonunda verilecek ihlal kararına bağlı olarak AYM Kanunu'nun 50/2 maddesine göre bir dizi başka karar gündeme gelmektedir.

a. Yeniden Yargılama Kararları

Yeniden yargılama kararı yalnızca bireysel başvuru usulünde gündeme gelen bir karar değildir. Kavram olarak yargılamanın yenilenmesi şeklinde diğer usul kanunlarında da yer almıştır ve kesinleşmiş hükümlere karşı başvurabilen istisnai bir olağanüstü kanun yolu olarak kabul edilmiştir.

AYM tarafından bu karar, ihlalin sonuçlarının yeniden yargılama yapılması halinde ortadan kaldırılmasının mümkün olması durumunda verilebilecektir. İlgili mahkemenin, ihlal kararında açıklanan ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde yeniden yargılama yapması ve mümkünse dosya üzerinden karar vermesi gerekmektedir. Bu durum Anayasanın 153. maddesinin bir gereğidir ve diğer mahkemelerin AYM'nin kararlarına aykırı bir karar vermesi mümkün değildir. AYM'nin yeniden yargılama yapılmasına hükmettiği durumda yeniden yargılamanın ilk derece mahkemesi tarafından mı, yoksa kanun yolu mahkemesi tarafından mı yapılacağı mevzuat-

Anayasada güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerin ihlali durumunda ortaya çıkan zararın giderilmesi yollarından başta geleni zararın tazminidir. Mahkeme başvuru talepleri ile bağlı olduğu için öncelikle başvuru tazminat talebinde bulunması gerekmektedir.

ta belirsizdir. Başvurucuların, AYM'ye başvuru yaparken yeniden yargılama talebi ile birlikte dosyanın kanun yolu mahkemesine gönderilmesini talep etmesi mümkündür.

b.Tazminat Kararları

Anayasada güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerin ihlali durumunda ortaya çıkan zararın giderilmesi yollarından başta geleni zararın tazminidir. Mahkeme başvuru talepleri ile bağlı olduğu için öncelikle başvuru tazminat talebinde bulunması gerekmektedir. Uygulamada başvuru tarafından herhangi bir tazminat talep edilmediği takdirde, AYM'nin herhangi bir tazminata hükmetmediği görülmektedir. Başvuru tarafından tazminat talep edilmiş olsa dahi Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı ile birlikte tazminat ödemesi yerine yeniden yargılamaya karar vermesi mümkündür.

c.İhlalin Sonuçlarının Kaldırılmasına Dair Kararlar

AYM tarafından bireysel başvuru usulünde ihlal kararı verilmesi sonrasında verilen son karar türü ihlalin ve sonuçların kaldırılmasına ilişkin kararlardır. Bu kararların dayanağı AYM Kanunu'nun 50/2 maddesi değil 50/1 maddesidir: *"İhlal kararı verilmesi halinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir."* İçtüzüğü'nün 79/2 maddesine göre ise *"Bölüm kararında, gerekli görüldüğü takdirde Kanunun 50.maddesinin birinci fıkrası doğrultusunda ihlalin ve sonuçlarının hangi şekilde ortadan kaldırılacağı hususunda yapılması gerekenler belirtilir."* Bu düzenleme aslında AYM'nin ihlal kararı verildiği durumlara ilişkin genel bir hüküm niteliğindedir. Bir ihlalde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yukarıda belirtildiği gibi yeniden yargılama veya tazminat ya da genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Ancak somut olayda bu kararlardan herhangi birinin ihlal ve sonuçlarını ortadan kaldırması için yeterli olmayacaksa AYM söz konusu düzenlemeye gönderme yaparak ihlalin sonuçlarının kaldırılmasına dair karar vermektedir.

d.Tedbir Kararları

Bireysel başvuru esas itibariyle kesinleşmiş kararlara karşı başvuru bir hukuki imkân olduğundan dolayı bireysel başvuru neticesinde verilen kararlar bazı hallerde ihlali ortadan kaldırma hususunda zaman bakımından etkisiz kalabilir. Bu nedenle ilerleyen aşamalarda verilecek olası bir ihlal kararını etkin kılabilmek ve kararın amacına ulaşmasını gerçekleştirebilmek için esas kararın verilmesinden önce bir koruma sağlayacak şekilde tedbir kararı verilmesi gereklilik arz edebilir.

KAYNAKÇA

- Berkan HAMDEMİR: Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru, Seçkin Yayıncılık, 2.Baskı, Ankara, 2018.
- Hakan ATASOY: Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuruda Kabul Edilebilirlik Koşulları, Adalet Yayınevi, 1.Baskı, Ankara, 2015.
- Hikmet Berk TURHAN: Anayasa Mahkemesi'ne Bireysel Başvuruda Kamu Tüzel Kişilerinin Başvuru Ehliyeti, 1.Baskı,2022.
- Metin EFE: Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Bireysel Başvuruda Kabul Edilebilirlik Şartları, Seçkin Kitabevi, 1. Baskı, Ankara, 2016.
- Mustafa ERMAYASI: Anayasa Mahkemesine Yapılan Bireysel Başvuruların Kabul Edilebilirlik Bakımından İncelenmesi, 1.Baskı,2018.
- Ömer Ekmekçi,Emalmaz,Aslan,Yılmaz: Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvurunun Temel Esasları ve İş ve Sosyal Güvenlik Hukukuna İlişkin Esaslar, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 1.Baskı, 2022.
- Ramazan KORKMAZ: Medeni Usul Hukuku Açısından Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru, Oniki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2018.
- Selami TURABI: Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Rehberi, Seçkin Yayıncılık, 2.Baskı, Ankara, 2015.
- Selin KANDEMİR: Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Yolunda Olağan Kanun Yollarının Tüketilmesi Kriteri, Oniki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2023.
- Süleyman Burak GÜNDOĞDU: Medeni Yargıda Usul Kurallarına Aykırılığın Anayasa Mahkemesi'nce Bireysel Başvuru Yoluyla Denetlenmesi, Oniki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2018.
- Tolga ŞİRİN: Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Bireysel Başvuru Hakkı, Oniki Levha Yayıncılık, 1.Baskı, İstanbul, 2015.
- Ulaş KARAN: Öğreti ve Uygulamada Anayasa Mahkemesi Kararlarının Bağlayıcılığı ve İcrası, Oniki Levha Yayıncılık, 1.Baskı, İstanbul, 2018.
- Zelal Pelin DOĞAN: Bireysel Başvuru Usulünde Önemli Zarar Ölçütü, Oniki Levha Yayıncılık, 1.Baskı, İstanbul, 2021

ELEKTRONİK KAYNAKÇA

- <https://kazanci.com.tr/>
<https://www.turcademy.com/>

5271 SAYILI CEZA MUHAKEMESİ KANUNU BAĞLAMINDA DAVASIZ YARGILAMA OLMAZ İLKESİ

Av. Ahmet Nakşioğlu, Mardin Barosu, TBB Sicil No: 143089

İnsanlık tarihi boyunca dönüşümler olduğu gibi tarihsel süreçlerdeki bu dönüşüm etkisini yargılama hukuku nezdinde de göstermiştir. Bu dönüşümleri kategorik olarak itham sistemi, tahkik sistemi ve karma sistem olarak ele almak mümkün görünmektedir. Çalışmamızın konusu olmamakla birlikte bu sistemlere kısaca değinecek olursak; tahkik sistemi Katolik Kiliseleri'nin din aleyhine işlenen suçlarda uyguladığı bir sistem olmakla günümüz çağdaş dünyasında bir ibret vesikası

olarak bakılan Engizisyon Mahkemelerine kaynak teşkil eden bir muhakeme usulüdür. Bu usulde hüküm makamı ile iddia makamı arasında bir ayırım bulunmamakta, hakim tüm yargılama işlemini yapmakta, delil toplamakta ve herhangi bir sınırlama olmaksızın (işkence dahil olmak üzere) tüm ispat araçları ile bir sonuca varmaktadır. Çalışmamızın konusu olan "Davasız Yargılama Olmaz" ilkesinin modern ceza hukuku açısından nedenli önemli olduğu anılan sistemin geçerli olduğu

dönemdeki yargılamalar kapsamında giyotin cezası ile cezalandırılması sonrasında tarihin sanığı değil Engizasyon Mahkemelerini mahkum etmesinden anlayabilmekteyiz.

İtham sisteminde ise hakimin aktif bir görevi bulunmamaktadır. Hakimin yargılama kapsamındaki görevi daha çok "hakem" kavramıyla nitelendirilebilecektir. Zira hakim, yargılamaya müdahil olmakta sadece taraflar arasındaki itham eden ve edilen arasındaki mücadelede bir karara varmaktadır. İtham sisteminde itham edene ve ithama yönelik herhangi bir sınırlama söz konusu değildir. Hakimin re'sen yargılama yapamaması sadece önüne konulan deliller kapsamında bir inceleme yapabilmesi nedeniyle itham sisteminin itham edilen ile itham eden arasındaki bir düello niteliğinde olduğunu söylemek mümkündür. İtham sistemi, yürütülen yargılama kapsamında maddi gerçeğin değil daha çok şekli gerçeğin konulduğu gerekçesiyle eleştirilmektedir.

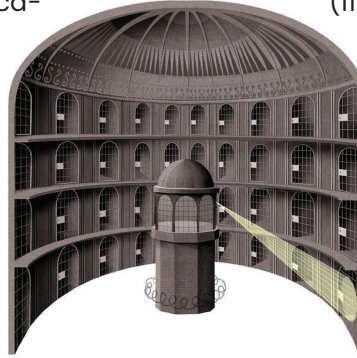
Karma sistem, hakimin yargılamadaki görevinin itham sisteminde olduğu gibi pasif olmaması ile davaya bakabilmesi için öncelikle iddia makamının dava açması gerekliliği yönünden davasız yargılama olmaz ilkesinin uygulandığı ve 1412 sayılı CMUK ile 5271 sayılı CMK'ya hakim olan sistemdir.

Yargılamanın sınırlılığı ilkesi olarak da ifade edilen "Davasız Yargılama Olmaz İlkesi" hakimin en yalın tabiriyle hükmün ancak açılan dava kapsamındaki fail ve fiil hakkında verilebilmesini ifade etmektedir. Bu ilkenin yansıması olarak dava konusu edilmemiş bir olay/eylem ve fail hakkında hüküm verilmesi mümkün değildir. Bir eylemin kamu davasına konu edilebilmesinden söz edebilmek için 5271 sayılı Kanun'un 170 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca ceza davası, dava açan belge niteliğindeki icra ceza mahkemesine verilen şikâyet dilekçesi, son soruşturmanın açılması kararı gibi istisnai hükümler dışında kural olarak cumhuriyet savcısı tarafından düzenlenecek bir iddianamenin mevcut olması gerekmektedir. Meri mevzuat incelendiğinde 170 inci maddesinin dördüncü fıkrasında da "İddianamede, yüklenen suçu oluşturan olaylar, mevcut

delillerle ilişkilendirilerek açıklanır." düzenlemesine yer verildiği, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 175. Maddesi: " İddianamenin kabulüyle, kamu davası açılmış olur ve kovuşturma evresi başlar." şeklindeki düzenlemesi ile de kovuşturma evresinin başlaması için tanzim edilmiş bir iddianamenin gerekliliğinin ifade edildiği anlaşılmaktadır. Bu itibarla CMK'nın "Davasız Yargılama İlkesini" benimsediği söylenebilecektir.

Bilhassa şunu ifade etmek gerekir ki bir kavramın Ceza Muhakemesi kapsamındaki değerlendirmesinin, maddi ceza hukukundan bağımsız yapılabilmesinin mümkün olmadığı kanaatindeyiz. Çalışma konumuz özelinde değerlendirmede bulunacak olursak; fiil kavramından anlaşılması gerekenin ne olduğunun tespitinin maddi ceza hukuku yani Türk Ceza Kanununun genel ve özel hükümleri küll halinde bir arada değerlendirilmek suretiyle yapılması gerekmektedir. Ceza Hukuku açısından fiil kavramından anlaşılması gerekenin ne olduğu ve taksirle, kasten, ihmali veya icrai şekilde işlenen suçlara ilişkin kapsayıcı bir tanım belirlenmesinin gerekliliği tartışmasızdır. Hareket, netice ve davranış gibi kavramların fiil kavramı ile özdeş olarak kullanıldığı yahut fiil kavramından anlaşılması gerekenin netice olduğunu belirten görüşler de bulunmakla birlikte bu hususa ilişkin 765 sayılı TCK ile 5237 sayılı TCK arasında farklılık bulunmaktadır. Bu itibarla, çalışma konumuz olan davasız yargılama olmaz ilkesi kapsamında, öncelikle yargılama konusu edilen bir dava bulunması ve bu davanın muhakeme hukuku açısından cumhuriyet savcısı tarafından serdedilen bir iddianame -icra ceza mahkemelerindeki şikâyet dilekçesi ve son soruşturma kararı istisna olmak üzere- ile ortaya konulması, iddianamede de kovuşturma konusu edilen fiilin ortaya konulmasından söz ettikten sonra, fiil kavramının da açığa kavuşturulması gerekmektedir. 5237 sy Türk Ceza Kanununun 8. Maddesi: "Fiilin kısmen veya tamamen Türkiye'de işlenmesi veya neticenin Türkiye'de gerçekleşmesi halinde suç, Türkiye'de işlenmiş sayılır." şeklindeki hükmünde, fiil ile neticenin birbirinden

farklı kavramlar olduğunu, anılan kanunun 44. Maddesinin gerekçesinde de fiil ve netice kavramlarının ayrı kavramlar olduğunun açıkça belirtildiği görülmektedir. Nitekim Yargıtay içtihatlarında 5237 sayılı TCK'nın 765 sayılı TCK'dan farklı olarak "fiil sayısı kadar suç, suç sayısı kadar ceza vardır" prensibini kabul ettiği ifade edilmiştir. **Yargıtay (Kapatılan) 13. Ceza Dairesi 2020/6992 E., 2020/11180 K.:** "Yeni Türk Ceza Adalet Sisteminde "Kaç tane fiil varsa o kadar suç, kaç tane suç varsa o kadar ceza" kuralı geçerlidir. Ancak; "Suç ve Cezada Orantılılık İlkesi" uyarınca bu kuralın, bileşik suç (5237 sayılı TCK m. 42), zincirleme suç (TCK m. 43/1) ve fikri içtima (Fikri içtima; aynı -TCK m. 43/2- neviden fikri içtima ve farklı -TCK m. 44- neviden fikri içtima olmak üzere ikiye ayrılır.) dan ibaret olmak üzere üç ayrı istisnası kabul edilmiştir." şeklindeki içtihattan da anlaşılacağı ceza hukuku anlamında fiilden anlaşılması gerekenin neticeden bağımsız bir şekilde, haksızlık içeriği olan ve dış dünyada bir değişiklik meydana getiren iradi insan davranışı olduğunun kabulü gerekecektir. Ceza hukuku anlamında yargılama konusu olan fiil kavramının içerisinde hareket, netice ve nedensellik bağının olacağı kabul edilebilecekse de anılan kavramların fiil kavramı ile eş kullanabilmesinin hukuken yerinde olmadığı kanaatindeyiz. Zira salt neticenin birden fazla olmasının fiilin de birden fazla olduğu anlamına gelmeyeceği açıktır. Bir misal ile ifade edecek olursak, meskun mahalde ateşli silahla birinin kolundan yaralanması ve seken kurşunun araca gelerek aracın zarar görmesi şeklinde gelişen olayda, genel güvenliğin tehlikeye sokulması, yaralananın sağlık durumunun bozulması ve aracın zarar görmesi olmak üzere üç neticenin bulunması karşısında fiil tektir. Fiilin tanımının tespitinden sonra, fiilin doğal anlamda tekliği ile hukuki anlamda tekliğine ilişkin diğer tartışmaların işbu çalışma konumuzun dışında olması nedeniyle, yalnızca fiilin tanımına değinmeyi yeterli görüyoruz.

Maddi ceza hukuku kapsamında fiili ele aldıktan sonra muhakeme hukukunda fiile ilişkin normatif düzenlemeleri belirlemek gerekmektedir. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 225. Maddesi: "Hüküm, ancak iddianamede unsurları gösterilen suça ilişkin fiil ve faili hakkında verilir. (2) Mahkeme, fiilin nitelendirilmesinde iddia ve savunmalarla bağlı değildir.", şeklindeki düzenleme hükmün sınırlarının iddianamede anlatılan fiil ile hakkında iddianame tanzim edilen fail olduğunu belirtmiştir. Söz konusu normun gerekçesinin tetkik edildiğinde, "Mahkeme dava edilmeyen bir fiil hakkında kendiliğinden yargılama yapamaz ve hüküm veremez. Bunun doğal sonucu, iddianamede gösterilen fiil hakkında hüküm kurulmasıdır. Hükmün konusunu, iddianamede sınırları belirtilerek dava nedeni yapılan maddî olay (fiil) oluşturur. Diğer bir anlatımla, kamu davasının konusu ile hükmün konusu maddî olay (fiil) bakımından aynıdır.- Hüküm, iddianamede gösterilen sanık ve ona yükletilen fiil hakkında kurulur. Ancak mahkeme, fiilin hukukî yorumunda, değerlendirmede tamamen serbesttir; iddia, savunma mahkemeyi bağlamaz. Mahkeme aynı fiili başka suretle yorumlayabilir." şeklinde olduğu görülmektedir.

Gerek mevzuat metni gerekse de metnin gerekçesinde bilhassa fiil vurgusunun yapıldığı, bu açıdan hükmün konusunun sadece iddianamede belirtilen fiil olmasının zorunluğunun ifade edildiği görülmektedir. Maddenin ikinci fıkrasında mahkemenin fiili nitelendirmesinde iddia ve savunma ile bağlı olmadığının ifade edildiği yine 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 226. Maddesi: "Sanık, suçun hukuki niteliğinin değişmesinden önce haber verilip de savunmasını yapabilecek bir hâlde bulundurulmadıkça, iddianamede kanuni unsurları gösterilen suçun değiştiği kanun hükmünden başkasıyla mahkûm edilemez." şeklindeki düzenlemeyle, iddianamede nitelendirilen suça ilişkin mahkemenin hüküm verme zorunluluğunun olmadığına dü-

zenlendiği görülmektedir. Bu noktada izah edilmesi gereken husus, hangi hallerin hukuki nitelendirme hangi hallerin maddi olay yani iddianamede gösterilen fiil kapsamında değerlendirileceğidir.

Fiilin tespitinde, suçla korunan hukuki değer mi esas alınacağı yahut iddianamedeki olay anlatımının mı esas alınacağı konusunda doktrinde ve Yargıtay kararlarında muhtelif görüşler bulunmaktadır. Zira ceza muhakemesi anlamında fiilden anlaşılması gerekenin ne olduğunun belirlenmesi "Davasız Yargılama Olmaz" ilkesinin uygulama alanının belirlenmesi açısından da önem arz etmekle birlikte önceki kısımlarda bu kavramın maddi ceza hukuku ile birlikte değerlendirme yapılmak suretiyle ele alınmasının gerektiğinden bahsetmiştik. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 2019/80E. 2022/604K. Sayılı kararında: "Ceza muhakemesine konu edilen fiilin aynı olup olmadığının tespitinde de iddianame veya kovuşturmaya yer olmadığına dair kararda belirtilen olaylar bütününe esas alınması gerekmektedir. Buna göre fiilin aynı olup olmadığı, iddianame ve kovuşturmaya yer olmadığına dair kararda yer alan fiilin işlendiği yer, fiilin süresi, zamanı, kullanılan araçlar, kullanılma biçimleri belirtilmek suretiyle bireyselleştirilerek ve tanımlanan olaylar göz önünde bulundurularak belirlenecektir. Fiilin aynı olup olmadığının belirlenmesinde cumhuriyet savcısınca yapılan hukuki nitelendirmenin bir önemi bulunmamaktadır." şeklinde karar verilmiştir. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi açısından Yargıtay'ın, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın "davasız yargılama olmaz" ilkesine istinaden yapmış olduğu itiraz ve bu itiraz hakkındaki kararını incelemekte fayda bulunmaktadır.

Yargıtay 2. Ceza Dairesi 2023/21061 E., 2024/3251K. Sayılı kararında, mağdurun yıkılıp yeniden yapılmak üzere müteahhite verilen ikametindeki eşyaların rızası dışında evinden alınıp dışarıya çıkarılması ile ilgili yürütülen bir yargılama kapsamında konut dokunulmazlığının ihlali ve mala zarar verme suçlarından verilen mahkûmiyet kararlarının kanun yararına bozulması, Adalet Bakanlığı'nın istemi üzerine Yargı-

tay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından istenilmiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından konut dokunulmazlığının ihlali suçuna ilişkin yapılan istem yargılama konusu edilen fiilin suç teşkil etmediğine yönelen bir itiraz olmakla çalışma konumuzun dışındadır. Mala zarar verme suçu yönünden yapılan itirazın gerekçesi incelendiğinde ise; "Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 09/10/2007 tarihli ve 2007/11-44 esas, 2007/200 sayılı ilamında belirtildiği gibi, **bir olayın açıklanması sırasında başka bir hadiseden söz edilmesinin o hadise hakkında da dava açıldığını göstermeyeceği, iddianamede dava konusu yapılan fiilin açıkça ve bağımsız olarak gösterilmesi gerektiği, yine 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 225/1. madde hükmü uyarınca mahkemelerin iddianamede belirtilen olayla bağlı olup, davasız yargılama olmaz ilkesi uyarınca da açılmayan bir davadan dolayı hüküm kuramayacağı aksine uygulamanın hangi eylemden dolayı dava açıldığı ve hangi iddiaya karşı savunma yapılacağı hususunda karışıklığa neden olacağı; savunma hakkını kısıtlayıp sınırlandıracağı, ayrıca anılan Kanun'un 226/1. maddesinin sadece suç niteliğinin değişmesi halinde uygulanabileceği nazara alındığında,**

Dosya kapsamına göre, Osmaniye Cumhuriyet Başsavcılığının 15/02/2021 tarihli ve 2021/940 esas sayılı iddianamesi ile sanık hakkında katılana yönelik "mala zarar verme" suçundan dolayı iddianamede anlatım bulunmadığı, ancak yapılan yargılama sonucunda sanığın mahkûmiyetine karar verildiği anlaşılmış ise de, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 225/1. maddesindeki "Hüküm, ancak iddianamede unsurları gösterilen suçla ilişkin fiil ve faili hakkında verilir." şeklindeki düzenleme gereğince, hükmün konusu duruşmanın neticesine göre iddianamede gösterilen fiil ve failden ibaret olup, iddianamede açıklanan ve suç oluşturduğu ileri sürülen fiilin dışına çıkılarak açılmayan davadan yargılama yapıp hüküm kurulmasının mümkün bulunmadığı gözetildiğinde, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanun'un 170. maddesine uygun olarak açılmış bir dava bulunmadığının anlaşılması karşısında, hük-

mün konusunun iddianamede gösterilen eylemle sınırlı olduğu gözetilmeden, dava konusu dışına çıkılarak yazılı şekilde mala zarar verme suçundan mahkûmiyet kararı verilmesinde, isabet görülmemiştir.” şeklinde olduğu görülmektedir.

Talebi inceleyen daire tarafından, “Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 18.02.2014 tarihli ve 2013/13-274 Esas, 2014/78 Karar sayılı kararında ayrıntılı olarak açıklandığı üzere; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 225. maddesine göre, ancak iddianamede unsurları gösterilen suça ilişkin fiil hakkında hüküm verilebileceğinin düzenlenmesi karşısında, hükümlü hakkında Osmaniye Cumhuriyet Başsavcılığının 15.02.2021 tarihli ve 2020/16497 Soruşturma, 2021/940 Esas, 2021/582 sayılı iddianamesi ile hükümlünün **24.11.2020 tarihli eylemi için mala zarar verme suçundan açılmış bir dava bulunmadığı hâlde; 5271 sayılı Kanun’un 170. ve 225. maddelerine aykırı olarak hükümlünün anılan suçtan yazılı şekilde cezalandırılmasına karar verilmesi, Kanun’a aykırı olup kanun yararına bozma talebi yerinde görülmemiştir.**” şeklindeki gerekçe ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın “davasız yargılama olmaz ilkesine” istinaden yapmış olduğu başvuruyu yerinde bulmuş ve mahkûmiyet hükmünün bozulmasına karar vermiştir. Gerek kanun maddesi, maddenin gerekçesi ve Yargıtay içtihatları gözetildiğinde iddianamede cezalandırılması istenilen fiile açıkça yer verilmesi gerekmekte olup; salt olay anlatımının, usulüne uygun açılmış bir kamu davası olarak kabulüne imkân bulunmamaktadır.

Çalışma konumuzla yakın bağlantı içinde 5271 sayılı CMK’nın Suçun Niteliğinin Değişmesi başlıklı 226. Maddeye ilişkin yakın tarihli mevzuat değişikliğine de değinmek gerekmektedir. Suçun hukuki niteliğine ilişkin iddianamede yer almayan bir kanun maddesinin tatbiki halinde, sanığa ek savunma verilmesi gerekliliğini düzenleyen düzenlemenin 4. Fıkrası değişiklikten önce şu şekildeydi: “Yukarıdaki fıkralarda yazılı bildirimler, varsa müdafie yapılır. Müdafii sanığa tanınan haklardan onun gibi yararlanır”, düzenleme hukuki niteliğin değişmesi halinde

salt müdafie yapılan bildirim yeterli kabul etmekte ve sanığın haberdar edilmesine ilişkin bir zorunluluk içermemekteydi. Düzenlemenin Anayasa’nın 36. Maddesi kapsamında düzenlenen Adil Yargılanma Hakkına aykırılık teşkil ettiği gerekçesiyle Muğla 4. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından somut norm denetimine başvurulmuş ve Anayasa Mahkemesi 2023/163E. 2024/57K. Sayılı kararı ile bu iddiayı incelemiştir. Anayasa Mahkemesi, “Öte yandan bazı durumlarda isnadın niteliğinde yapılan değişikliğin isnadın sebebinde de değişikliğe yol açabileceği, isnadın sebebine ilişkin bilgi konusunda ise sanığın en iyi konumdaki kişi olduğu açıktır. Isnadın niteliğinde yapılacak değişiklikten sanığın haberdar olmaması ve yargılamaya katılamaması ise olayı en iyi bilebilecek durumda olan sanığa, mahkemenin vereceği kararı etkileme imkânının sunulmaması anlamına gelecektir.” şeklindeki gerekçesi ile 226/4 maddesinin Anayasa’ya aykırı olduğuna hükmetmiştir.

Anayasa Mahkemesi’nin gerekçesinden anlaşıldığı üzere, sanığın mahkemenin vereceği karara karşı, üzerine atılı suçlamaya tüm yönleriyle vakıf olması gerekmektedir. Anayasa Mahkemesi’nin suçun hukuki niteliğinin değişmesi özelinde vermiş olduğu kararın, çalışma konumuz nezdinde de emsal teşkil ettiğinden pekâlâ söz edilebilecektir. Bu açıdan yürütülen ceza yargılamalarında, kamu davasının açılmasını sağlayan iddianamede sanığın hangi normu ihlal ettiğinin belirtilmesi zorunluluğunun yanı sıra maddi olayın sarıh bir şekilde ortaya konulması, yargılama konusu fiilin belirtilmesi fiil kapsamında icra edilen hareket, netice ve nedensellik bağının açıkça ortaya konulması gerekmektedir. Çoğu zaman yargılamanın süjesi olan sanığın hukuk eğitimi almamış bir kimse olduğu da gözetilerek, yapılan anlatımın makul, orta zekalı bir vatandaşın anlayacağı şekilde olmasının gerektiği de Adil Yargılanma hakkı kapsamında isnadı öğrenme hakkının bir gereğidir. Aksi yöndeki bir uygulamanın “davasız yargılama olmaz” ilkesine aykırılık teşkil etmesinin yanı sıra Adil Yargılanma Hakkını da ihlal edeceği tartışmasızdır.

USULÎ KAZANILMIŞ HAK KAVRAMININ MAHKEMEYE ERİŞİM HAKKI ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Av. Abdulaziz KURTAY, Mardin Barosu, TBB Sicil No: 44162

Usulî kazanılmış hak kavramı, mülga 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda düzenlenmemiş olup; bu kuram ilk olarak Yargıtay'ın İçtihadı Birleştirme kararı ile girmiş ve doktrinde de kabul görmüş, usul hukuku bakımından çok tartışmalı ve usulî sorunları çözmekten uzak bir konudur. Medeni yargılama usulüyle ilgili yürürlükteki mevzuatta usule ilişkin kazanılmış hak ilkesini bu lafzıyla ya da içtihat yoluyla

geliştirilen uygulama biçimleri itibarıyla bir usul kuralı olarak açıkça düzenleyen herhangi bir kanun hükmü bulunmamaktadır. Nitekim Yargıtay'ımız da anılan ilkeyi uyguladığı kararlarında bu hususu dile getirmiş, usulî kazanılmış hak kavramına ilişkin bir yasal hükmün bulunmadığını, konunun yargı içtihadı ile geliştiğini belirtmiştir.

Usulî kazanılmış hak, kanunda düzenlenmediği ve sınırları belirli bir şekilde çizilmediği için yargı mercilerince hatalı olarak uygulanmakta ve hak ka-

yıplarına sebep olmakta, hak ve özgürlüklere açık bir müdahaleye yol açmaktadır. Bu müdahaleler, Adil yargılama hakkı kapsamında mahkemeye erişim hakkının açık bir ihlalidir. Müdahalenin kanuna dayalı olması, iç hukukta müdahaleye ilişkin yeterince ulaşılabilir ve öngörülebilir kuralların bulunmasını gerektirir. Mamafih, hak ve özgürlüklere yapılacak müdahalelerin ve sınırlandırmaların ancak kanunla düzenlenmesi gerekme olup demokratik hukuk devletinde hukuk güvenliği için müdahalenin kanuna dayalı olması öncelikle şekli manada bir kanunun varlığını zorunlu kılmaktadır. Anılan hakka yönelik müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen şartlara uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir.

Kanunda hakkın meydana gelmesi, bu hakkın hangi halde oluşacağı ve sınırı gösterilmiştir. Ancak usulî kazanılmış hakta böyle bir durum söz konusu değildir. Ne zaman meydana geleceği, sınırları çizilmemiştir. Her somut olayda usulî kazanılmış hakkın meydana gelmesi mümkündür ve her olaya göre usulî kazanılmış hak değişkenlik gösterecektir. Yargıtay tarafından neredeyse mutlak olarak, doktrinde de ağırlıklı olarak kabul edilen usulî müktesep hak kavramının kanuni bir kurum olmadığını, yargı kararları ile kabul edildiğini ortaya koymak gerekir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından çıkarılan şekli anlamda bir kanun hükmünün bulunmaması hakka yapılan müdahaleyi anayasal temelden yoksun bırakır. Anayasa'nın 13. Maddesinde yer alan **"Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."** açık hükmü karşısında usulî kazanılmış hak olgusunun kanunilik ilkeleri çerçevesine oturtulmadan yargı içtihatlarına konu edilmesi hukuka aykırı bir durum olduğu kanısındayız.

İçtihadı birleştirme kararlarıyla çizilen çerçeveye göre bu ilke; ilk derece mahkemeleri bakımından mahkemenin bozma kararına uyması hâlinde artık bozma kararı doğrultusunda inceleme yapmak ve/

veya hüküm vermek zorunda olmasını, ayrıca bozma kararı dışında kalan kısım hakkında yeniden inceleme yaparak karar verememesini, temyiz mercii yönünden ise bozma kararında belirtilen bozma gerekçeleriyle kendisinin de bağlı olmasını ve bozma kararı dışında kalan kısım hakkında tekrar inceleme yapamamasını ifade etmektedir.

Usulî kazanılmış hakkın aradan geçen uzun bir süreye rağmen bir türlü hukuki bir çerçeveye oturtulamaması ve ancak içtihatlarla belirlenmeye çalışılan sınırları, davada uygulanıp uygulanmayacağı noktasında yaşanan sorunlar hak, hukuk ve hakkaniyete aykırı kararların çıkmasına, Adil yargılama kapsamında mahkemeye erişim hakkının ihlaline sebep olmaktadır.

Nitekim Anayasa Mahkemesi, bireysel başvuru kapsamında yaptığı değerlendirmelerde kişinin mahkemeye başvurmasını engelleyen veya mahkeme kararını anlamsız hâle getiren, başka bir anlamla mahkeme kararını önemli ölçüde etkisizleştiren sınırlamaların mahkemeye erişim hakkını ihlal edebileceğini kabul etmiştir ki; Buna örnek olarak Resmî Gazetenin 20/5/2024 tarihli ve 32551 sayılı yayımlanan Anayasa Mahkemesi Genel Kurulun 21/12/2023 Karar Tarihi Ahmet Özgan ve Şule Özgan 2020/21347 numaralı başvurusundaki karar verilebilir.

İlgili kararda "başvurucuların uğradığı maddi zararları Mahkemece uyuşmazlığın çözümü için başvuru bilirkişi incelemesi yoluyla olgusal olarak tespit edildiği hâlde bu zararın salt usule ilişkin sebeplerle karşılanmaması, başvuru haklarının gerçekte maddi hukuka göre sahip oldukları haklarının bizzat yargı kararıyla ortadan kaldırılması sonucunu doğurmuş ve başvuru haklarını, alacaklarını tam olarak talep etme imkânından yoksun bırakmıştır. Dolayısıyla usule ilişkin bu uygulamanın başvuru haklarının söz konusu hakkı elde etmek amacıyla açtıkları davayı anlamsız hâle getirdiği ve bu suretle başvuru haklarına şahsi olarak ağır ve orantısız bir külfet yüklediği değerlendirilmiştir. Bu itibarla mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin ölçüsüz olduğu sonucuna varılmıştır."

Bilinmektedir ki; Mahkemeye erişim hakkının sınırlandırılması için seçilen araç ve/veya araçların öngörülen amaca ulaşılabilmesi bakımından elverişli olması gerekir. Ayrıca seçilen araç bu hakkı en az zedeleyici nitelikte olmalıdır. Herkes, yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Dolayısıyla aykırı bir uygulama karşısında Anayasa Mahkemesi bu emredici anayasal hükme paralel olarak birçok kararlarında Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine hükmedilmiştir.

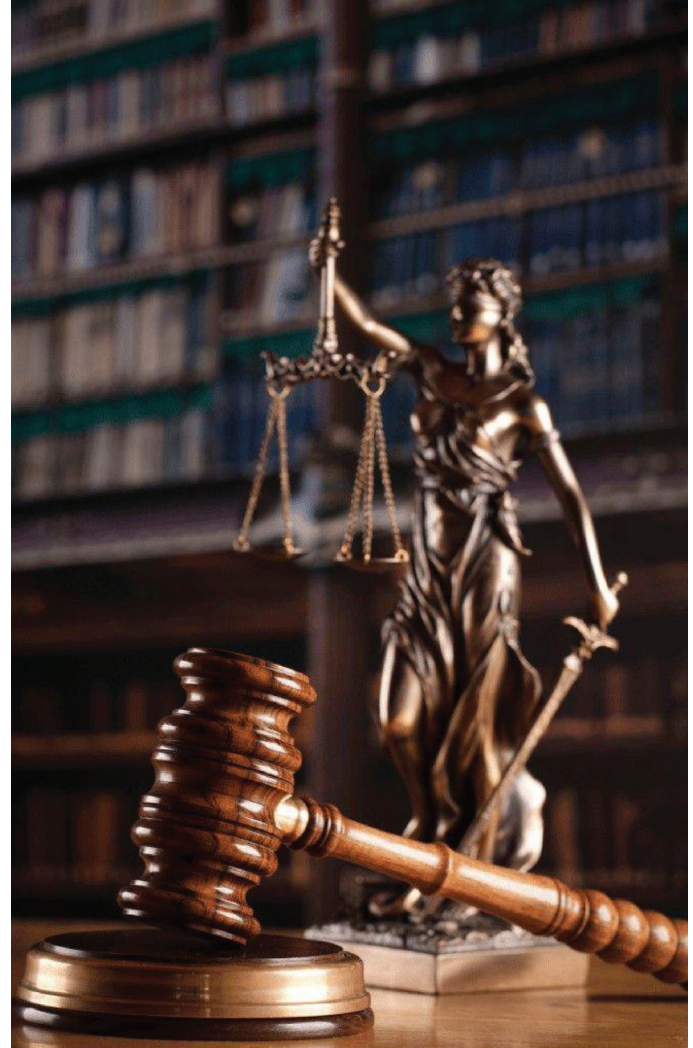
Çünkü; Hukuki istikrarın sağlanması, kamu düzenin sağlanması gözetilerek için getirildiği düşünülen ve bu mantıkla tatbik edilmeye çalışılan usulî müktesep hak kurumu, hatalı olarak uygulanmakta bu haliyle hukuki istikrar tamamen bozulmakta ve adil yargılama kapsamındaki hak ihlallerine sebep olmaktadır. Buna sebep olarak da usulî kazanılmış hakkın meydana gelip gelmediği hususunun değerlendirilmesinde kesinlikle kanuni bir düzenleme olmadığından hataya düşülme ihtimali yüksek olması dolayısıyladır.

Anayasa Mahkemesi, Başvurucuların; ölenin desteğinden yoksun kaldıkları miktarın tazmini için açtıkları davada ek dava yoluyla talep ettikleri fazlaya ilişkin tazminatın, ilk bilirkişi raporuna itiraz etmemeleri sebebiyle miktar yönünden karşı taraf lehine usule ilişkin kazanılmış hak olduğu gerekçesiyle, uyuşmazlığın esasına yönelik bir inceleme yapılmadan reddedilmesidir. Bu sebeple belirtilen ihlal iddiasının adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

Usulî müktesep hak gibi Türk hukuk sisteminde kamu düzeni de muğlak bir konudur. Hangi işlemlerin kamu düzenine ilişkin olduğuna dair kanunda bir açıklık mevcut değildir. Bu nedenle kamu düzeni açısından usul işlemleri bakımından bir ölçüt koymak bir sınırlandırma yapabilmek mümkün değildir. Kamu düzeni yorumu açık ve çeşitli durumlarda de-

ğişiklik arz etmektedir. Bu hakkın mutlak olarak uygulanması bazı sakıncalara yol açacaktır.

Bu nedenle yine kamu düzeni gözetilerek usulî kazanılmış hakka birtakım istisnalar getirilmiştir. Türk hukuk sisteminde, usulî kazanılmış hakka kamu düzeni gözetilerek ve doktrin ve yargı içtihatları ile kabul edilmiş her geçen gün istisnalar getirilmektedir. Örneğin; görev, kamu düzeni, yeni bir kanunun çıkması, maddi bir hatanın bulunması, yeni bir içtihadı birleştirme kararı bunlardan bazılarıdır. Kendi içerisinde belirli olmayan ve tamamen içtihatlar ile sınırları çizilen bu kurumu, yargılamada bir sınır olarak görmek hakkaniyete aykırı sonuçlar doğurmaktadır.

Yargıtay, usulî müktesep hakka her geçen gün birçok istisnalar da kabul etmiştir. En ilginç ve kendi içinde çelişkili durum ise kamu düzeninden kabul edilen usulî müktesep hakka, kamu düzenine ilişkin durumlar istisna kabul edilmesidir. Oysa hukuk kurallarının genelliği; bu kuralların, aynı olaylara ve aynı durumdaki kişilere uygulanmasını ifade etmektedir. Anayasal bir güvence olan “Kanun Önünde Eşitlik İlkesi” de hukuk kurallarının genel olmasının en önemli dayanağıdır. Hukuk kurallarının bir diğer özelliği ise belirli olmasıdır. İçtihatlar ile Türk hukuk sistemine kazandırılan usulî kazanılmış hak ise genel bir hukuk kuralı olarak öngörülmüştür; ancak bu kural belirli değildir. Sınırları ve hangi durumlarda meydana gelebileceği de belirli olmayan bu kurumun tam bir yasal düzenleme altına alınması mümkün değildir.

Misal olarak Asgari Ücret Usulü kazanılmış hak kavramları birlikte değerlendirildiğinde; Kamu düzeni ile ilişkilendirilen kavramların başında gelen asgari ücret, işçilerin yaptıkları işe uygun ve insanlık onuruna yaraşır bir yaşam seviyesini sağlamaları için gerekli olan en az ücreti ifade etmektedir. Adil bir ücret elde edilmesi, böylece çalışanların ekonomik ve sosyal durumlarının düzeltilmesi amacıyla yönelik olarak yapılmakta olan asgari ücret değişikliklerinin kamu düzeni düşüncesi ile ilgili olduğunda tereddüt bulunmamaktadır. Dolayısıyla, Kamu düzeniyle ilgili bu gibi durumlarda, kazanılmış usulî haktan söz edilemeyecektir.

Oysa Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 12.11.2019 tarihli 2016/1528 Esas, 2019/1169 Karar sayılı kararında aksi yönde Mahkemece uyulmasına karar verilen bozma sonrası yapılan yargılamada, yeni verilere göre davacının zararı hesaplatılarak, hesaplanan bu zarardan Kurumca bağlanan gelirin ilk peşin sermaye değerinin indirilmesi suretiyle maddi tazminatın belirlenmesi yoluna gidilmiş olup, yapılan bu uygulama ile davalı yararına oluşan usulî kazanılmış hakkın ihlal edildiğini belirtmektedir.

Dava açmak kişilerin belirli bir konuda sahip olduklarını iddia ettikleri bir hakka yönelik olarak hukuksal bir sonuç, hüküm elde etmek için yargı or-

ganına başvurmalarını ifade etmektedir. Bu itibarla davayı çözecek yargı merciinden beklenen, delilleri değerlendirmek ve hukuk kurallarını yorumlamak suretiyle uyuşmazlıktaki maddi gerçeği ortaya çıkarmak, böylece davanın her iki tarafına da hakkı olanı teslim etmektir. Nitekim 6100 sayılı Kanun’da hâkimin bilirkişi raporu da dâhil olmak üzere delilleri serbestçe değerlendirmesinin, gerekirse yeniden bilirkişi raporu alma yoluna gidebilmesinin öngörülmesi de özünde bu amaca hizmet etmektedir.

Hâkimin taraflardan birinin talebi ya da resen gördüğü lüzum üzerine aldığı bir bilirkişi raporunu, daha önceki bilirkişi raporuyla ilgili olarak karşı taraf lehine usulî kazanılmış hak oluşturduğu gerekçesiyle hükme esas alamayacağını kabul etmek hâkimin uyuşmazlığın çözümü için gerekli delilleri değerlendirmesi hususundaki takdirinin ortadan kaldırılması ve onun aslında bu deliller sayesinde tespit ettiği maddi bir gerçeği ve buna bağlı olarak oluşması gereken hukuksal durumu hüküm altına almasının engellenmesi sonucunu doğurur.

Örneğin Bilirkişi raporuna süresi içinde itiraz edilmemesine, karşı taraf lehine usulî kazanılmış hak teşkil edeceği sonucunun bağlanması, bu nitelikteki bir müdahalenin uyuşmazlığı çözmekle ve bu bağlamda maddi gerçeği ortaya çıkarmakla yükümlü olan mahkemeye verilen yargısal bir görev ve yetki dolayısıyla uyuşmazlıkların çözümü için öncelikle maddi vakıanın/gerçekliğin aydınlatılması devletin ilgili hakları gerçekleştirme ve koruma yükümlülüğünün bir gereği, olduğu, aksine maddi hak talebinin kısıtlanması anlamını taşır. Usul hukukunun adil yargılanma hakkı güvenceleri içinde maddi hukukun gerçekleşmesine, başka bir deyişle hakların korunmasına hizmet etme amacına da aykırı olacaktır. Öte yandan devletin hakları koruma ve gerçekleştirmeyle ilgili yükümlülükleriyle ve adil yargılanma hakkının gerekleriyle bağdaşmayan, maddi gerçekliğin usule feda edilmesi anlamına gelen böyle bir yoruma dayanılması hukuk devleti ilkesini de mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahaleler orantılı olmalı gerçeği karşısında açıkça zedeleyecektir.

DEĞER KAYBI

Av. Mehmet ADA, Mardin Barosu, TBB Sicil No: 154865

Araç değer kaybı, bir motorlu aracın kazadan önceki hasarsız piyasa sürüm değeri ile kaza sonrası onarıldıktan sonraki değeri arasında oluşan farktır. Kazaya uğrayan araç, tamamen onarılmış olsa dahi hasar görmemiş araç değerinden düşük değerde olur. Bu durumda da araç değer kaybı söz konusu olur. Hasarlı trafik kazaları sonucunda aracın piyasa değerinde azalma olur. Bu kavram, hasar alarak onarım gören bir aracın ikinci el piyasa değerindeki düşüşü ifade eder. Bu konuda Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 2016/4690 E.-2016/7983 K. Sayılı ve 20.09.2016 tarihli ilamıyla: "Araçta meydana gelen değer kaybının; Aracın serbest piyasa koşullarına göre kaza tarihi itibarıyla hasarsız

haldeki ikinci el rayiç değeri ile aracın yaşı, özellikleri, hasar miktarı ve hasarlı kısmın özellikleri dikkate alınarak, kazadan sonraki hasarlı halinin rayiç değeri tespit edilip bu iki miktar arasındaki azalmaya (farka) göre hesaplanması gerekir." hem zararın tanımlamasını yapmış olup, hem de zararın neye

göre hesaplanacağını hususunda uygulamaya şu şekilde yol göstermektedir.

Zira, kazaya karışıp hasar gören aracın, en iyi şekilde tamir edilmiş olsa bile TRAMER (Trafik Sigortaları Bilgi Merkezi) kayıtlarında yer alacak kaza nedeniyle, piyasa değişim değerinde bir düşüş olacaktır. Ancak, bir aracın kazaya karışması sonucu bir parçasının boya işlemi görmesi üzerine, aracın yeniden

kaza geçirmesi halinde değer kaybı söz konusu olmazken; hasarlı parçanın değişmesi değer kaybına yol açmaktadır. Meydana gelen bir kaza sonrası aracın kaza öncesi hasarsız ikinci el piyasa değeri ile kaza meydana geldikten ve tamir edildikten sonraki ikinci el piyasa değeri arasındaki farka **araç değer kaybı** denmektedir.

Kaza sonrasında hasar gören aracınızı en orijinal parçalar ile aslına uygun olarak tamirini gerçekleştiren bile bu hasar geçmiş kayıtlara geçecektir ve aracınızın ikinci el piyasasında talep edilebilirliği eskiye nazaran azalacaktır.

Söz konusu haksız fiilden kaynaklı değer kaybı zararının giderilmesi için kusursuz veya daha az kusuru olan taraf kendisinden daha çok kusurlu veya tam kusurlu olan tarafa (ya da sigortacısına) talepte bulunabilecektir.

Araç değer kaybını talep edebilmek için bir takım şartların yerine getirilmesi gerekmektedir. Bunlara araç değer kaybı şartları da denir.

Araç Değer Kaybı Şartları Şunlardır;

1. Kaza tarihi üzerinden en fazla 2 yıl geçmiş olmalıdır.
2. Aracınızdaki hasar daha önceden hasara uğramamış bir bölgede olmalıdır. Parçaların daha önce bir kaza nedeni ile onarılmamış olması gerekmektedir.
3. Kaza sonrası hasar aracınızda oluşan hasar, mini onarım ile giderilebilen basit işlemlerden olmalıdır.
4. Aracınız ağır hasar kaydına sahip araçlardan yahut tamamen pert kaydı girilmemiş olmalıdır.
5. Kısa süreli kiralık araçlar, taksi, dolmuş, test aracı, koleksiyon ve antika sayılan araçlardaki hasar sebebiyle yapılan değer kaybı talepleri ve tekerlekli/paletli ve zırhlı toplumsal müdahale araçları, belediye otobüsleri, yol süpürme araçları, itfaiye araçlarındaki hasar sebebiyle yapılan değer kaybı talepleri teminat kapsamı dışında kalmaktadır.
6. Motorlu bisikletlerin kullanılmasından ileri gelen zararlar teminat dışında kalmaktadır. Bu gibi du-

rumlarda motorlu bisiklet sahibine yönelik açılacak dava söz konusu olacaktır.

7. Kazada tamamen kusurlu ya da diğer sürücüyeye nazaran daha kusurlu olan taraftan değer kaybı zararı talep edilebilecektir.

Değer kaybı tazminatı kaza tarihinden itibaren 2 yıl içerisinde talep edilmelidir. Alacağınız zamanaşımına uğramasına fırsat vermeden en kısa zamanda zararınızın giderilmesini talep ederek zamanaşımı süresinin kesilmesini sağlamalısınız. Aksi halde hak kaybına uğramanız kuvvetle muhtemel olacaktır.

Araçta hasar gören bölge daha önceden hasara uğramamış ya da yenileme işlemine tabi tutulmamış olmalıdır. Aksi halde değer kaybı alınamamaktadır.

Mini onarım ile giderilebilen basit kaporta, plastik tampon/parça onarımları, cam, radyo/teyp, lastik, hava yastığı, jant, mekanik, elektrik, elektronik ve döşeme aksamı hasarları değer kaybı teminatı kapsamı dışında kalmaktadır.

Ağır hasar kaydına sahip olan çekme ve/ya hurda belgeli araçlarda meydana gelen hasarlarda değer kaybı alınmamaktadır.

Aracınız kazaya karışmışsa hak kaybına uğramamak adına bir an önce sigorta şirketine başvuruda bulunmanız gerekmektedir. **Zira sigorta şirketleri aracın kaza sebebi ile uğradığı değer kaybı ile ilgili tazminatları araç sahipleri tarafından talep olmadığı müddetçe ödemekten kaçınmaktadır.** Bu sebeple değer kaybı alanında uzman bir avukat desteği ile konumu itibarıyla güçlü olan sigorta şirketlerine karşı işlemlerinizi takip ettirerek hak kaybına uğramanızın önüne geçebilirsiniz.

Araç değer kaybı taleplerinde, öncelikle, kazanın çift taraflı olması gerekir. Çift taraflı bir trafik kazasında, kaza nedeniyle araçta meydana gelen değer kaybı, gerçek zarar içinde değerlendirilir ve bu zardan Karayolları Trafik Kanunu gereğince;

- Zarar veren sürücü,
- Aracın işleteni,
- Varsa bağlı olduğu teşebbüsün sahibi,

Müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar. Bunun yanı sıra;

- Zorunlu mali mesuliyet sigortacısı,
- Aşan kısım yönünden eğer var ise ihtiyari mali mesuliyet sigortacısı da sorumlu olur.

Karayolları Trafik Kanunu'nun 85. Maddesine göre; *"Bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi halinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar."* Kanun maddesinden de anlaşılacağı üzere, burada kabul edilen sorumluluk, tehlike esasına dayalı kusursuz halidir. Bu kapsamda, sorumluluk kusura dayanmadığından, işletenle araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibi veya eylemlerinden sorumlu oldukları kişiler, hiçbir kusurları bulunmasa dahi ortaya çıkan zararlardan sorumlu olacaklardır.

Araç değer kaybına ilişkin talepler, meydana gelen kazada haksız (kusurlu) olan tarafa ve dolayısıyla da trafik sigorta poliçesini düzenleyen sigorta şirketine karşı öne sürülecektir. Bu taleplerin ise, ilgili sigorta şirketine yazılı bir şekilde sunulması gerekmektedir. Üçüncü başvuracağı kişi ise aracın sahibi bir yerde çalışıyor ise o şirketin sahibi araç işleten sorumluluğu ile değer kaybını talep edebilir. Araç değer kaybı talep edilirken bazı belgelere gereklidir. Bu belgeler; kaza tespit tutanağı, kusur oranlarını gösteren tutanak, hasarı gösteren ve her açıdan çekilmiş fotoğrafları, onarımla ilgili parça ve işçilik faturaları, araç Ruhsatları, sürücü ehliyeti ve kimlik belgesi, araçların ZMMS poliçeleri, kasko poliçeleri ve sair belgelerdir. Bu belgeler ile öncelikle sigorta şirketlerine başvurulması gerekmektedir. Sigorta şirketine yapılan başvuru akabinde 15 günlük kanuni bir bekleme süresi bulunmaktadır. Sigorta kuruluşunun başvuruya cevaben gönderdiği nihai yazı, talebi karşılamadıysa veya sigorta kuruluşundan 15

iş günü (trafik sigortasında 15 gün) içinde yazılı bir cevap verilmediyse, kuruluştan alınan cevabi yazı ve iddianın ispatına yarayacak diğer belgelerle birlikte Komisyon'a yahut genel mahkemelerde değer kaybı için maddi tazminat davası açmak suretiyle iş bu zararlarının giderilmesine yönelik başvurularını yapabilmektedirler.

Esas itibarıyla, araç değer kaybı davaları TBK m. 49 vd. düzenlenen haksız fiil sorumluluğuna dayanmaktadır. Bu kapsamda, öncelikle ilgili sigorta şirketine başvurmak şartıyla genel mahkemelerde dava açmak mümkündür. Ancak, araç değer kaybına ilişkin tazminat taleplerinde davacının tacir veya tüketici olması; davanın kazaya karışan diğer aracın zorunlu mali mesuliyet sigortacısına veya kasko sigortacısına açılması durumlarında hukuki ilişkiden kaynaklı olarak görev hususunda pek çok farklı ihtimal ortaya çıkmaktadır.

Haksız fiilden kaynaklanan tazminat davalarında görevli mahkeme, genel hukuk mahkemesi olan asliye hukuk mahkemesidir. Ancak ilgili davanın sigorta şirketine karşı açılacak ise bu durumda görevli mahkeme 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m.4 uyarınca Asliye Ticaret Mahkemeleri olmaktadır. Aynı şekilde hem davacının hem de davalının tacir olduğu durumlarda değer kaybına ilişkin olarak açılacak davalarda görevli mahkeme TTK m.4 uyarınca Asliye Ticaret Mahkemeleri olmaktadır. Bu gibi durumlarda arabuluculuk başvuru şartının mevcudiyeti ve dava şartı olması hususunun göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

Değer kaybına ilişkin açılacak davalarda Genel yetkili mahkeme ise davalının ikamet ettiği yer mahkeme olmakla birlikte, değer kaybı davaları haksız fiil sorumluluğuna dayandığından HMK m.16 gereği; haksız fiilin işlendiği veya zararın meydana geldiği yahut gelme ihtimalinin bulunduğu yer ya da zarar görenin yerleşim yer mahkemeleri de yetkilidir. Ancak buradaki yetkiler kesin yetki hali olmayıp seçimlik yetkililerdir. Dolayısıyla değer tespitine ilişkin dava açacak kişi bu mahkemelerden birini seçerek davasını orada açabileceklerdir.

BARO BÜLTENİ

BASIN YAYIN KOMİSYONU

Mardin Barosu Basın Yayın Komisyonu:

Hedeflerimiz, Misyonumuz ve Faaliyetlerimiz

Mardin Barosu, yalnızca hukukun üstünlüğünü savunan bir yapı olmanın ötesinde, meslektaşlarının bilgi paylaşımını destekleyen, hukuki ve toplumsal konularda farkındalık oluşturan bir platform olmayı amaçlamaktadır. Bu hedef doğrultusunda kurulan Basın Yayın Komisyonu, hem meslektaşlarımızın hem de toplumun bilgiye erişimini kolaylaştırmak ve baromuzun görünürlüğünü artırmak için çalışmalarına başlamış bulunmaktadır.

Misyonumuz ve Vizyonumuz

Basın Yayın Komisyonu olarak, Mardin Barosu'nun etkin bir iletişim ağı oluşturmasını, baro faaliyetlerinin daha geniş kitlelere ulaştırılmasını ve meslektaşlarımız arasında birlik, dayanışma ve bilgi paylaşımının güçlendirilmesini amaçlıyoruz. Hukuk camiasının güncel meselelerini ele almak, toplumsal sorunlara ışık tutmak ve meslektaşlarımızın kültürel, sosyal ve mesleki gelişimlerini desteklemek temel ilkelerimiz arasında yer almaktadır.

Ayrıca, hukukun yalnızca mahkeme salonlarıyla sınırlı olmadığını, toplumsal bir değer olarak yaşantımızın her alanına dokunduğunu göstermek ve bu bilinçle hareket etmek istiyoruz.

Faaliyet Alanlarımız ve Projelerimiz

Komisyonumuz, bu hedeflere ulaşmak için çok yönlü bir strateji benimsemiştir. Planladığımız başlıca faaliyetlerimiz şunlardır:

1. Baro Dergisi Yayını:

Mardin Barosu'nun tarihindeki ilklerden biri olacak dergimiz, baromuzun kurumsal kimliğini güçlendirmeyi ve hukuk camiasına katkı sunmayı hedeflemektedir.

Dergimizin içeriğinde;

- Meslektaşlarımızın yazıları,
- Hukuk dünyasındaki güncel gelişmeler ve değerlendirmeler,
- Mardin ve çevresindeki kültürel, tarihsel ve sosyal konular,
- Baromuzun etkinlikleri ve başarı hikayeleri,
- Röportajlar ve analizler yeracaktır.
- Dergimiz, hem basılı hem de dijital formatta yayınlanacak ve geniş bir okuyucu kitlesine ulaşacaktır.

2. YouTube Kanalı Üzerinden Hukuki ve Sosyal Programlar:

Görsel ve dijital medya araçlarını kullanarak, Mardin Barosu'nun daha geniş bir platformda temsil edilmesini amaçlıyoruz.

- Hukuki meselelerin tartışıldığı programlar,
- Genç avukatların mesleki tecrübelerini paylaştığı söyleşiler,
- Sosyal, kültürel ve sanatsal etkinliklerin duyuruları,
- Kamuoyuna yönelik bilgilendirici içerikler bu kanal aracılığıyla izleyicilerimize sunulacaktır.
- Bu platform, aynı zamanda meslektaşlarımızın kendi projelerini hayata geçirebileceği bir alan olarak da hizmet verecektir.

3. Web Sitesinin Yenilenmesi ve Geliştirilmesi:

Baromuzun resmi web sitesi, daha işlevsel bir yapıya kavuşacaktır.

- Hukuki makaleler ve kaynakların kolayca erişilebilir olması,

- Baro duyurularının hızlı bir şekilde iletilmesi,
- Eğitim ve seminer kayıtlarının çevrimiçi yapılabilmesi,
- Meslektaşlarımıza yönelik rehber bilgilerin paylaşılması gibi işlevler geliştirilecektir.
- Web sitemiz, meslektaşlarımızın yanı sıra, hukukla ilgili bilgi almak isteyen tüm bireyler için de bir referans noktası olacaktır.

4. Kültürel ve Sanatsal Etkinliklere Destek:

Hukukun yalnızca bir meslek değil, aynı zamanda bir kültür olduğunu unutmadan, meslektaşlarımızı kültürel ve sanatsal etkinliklere teşvik etmeyi amaçlıyoruz. Baromuz bünyesinde tiyatro, fotoğrafçılık gibi farklı alanlarda faaliyetler gerçekleştirmek ve bu çalışmaların tanıtımını yapmak da komisyonumuzun hedefleri arasındadır.

Hedeflerimiz ve Çağrımız

Basın Yayın Komisyonu, Mardin Barosu'nun sesini daha güçlü ve etkili bir şekilde duyurmak için yola çıkmıştır. Ancak bu süreçte tüm meslektaşlarımızın destek ve katkılarına ihtiyaç duyduğumuzu belirtmek isteriz.

- Dergimize yazılılarıyla katkı sunmak isteyen meslektaşlarımızı,
- YouTube programlarımıza katkı sunmak veya içerik üretmek isteyenleri,
- Web sitemizin geliştirilmesi için önerileri olanları, birlikte çalışmaya davet ediyoruz.

Komisyonumuzun temel prensibi, katılımcılık ve dayanışma üzerine kuruludur. Gelin, birlikte üretelim, birlikte büyüyelim ve Mardin Barosu'nu daha ileriye taşıyalım.

Mardin Barosu Basın Yayın Komisyon Üyesi
Av. Muhammed Enes ALKAN

ADLİ YARDIM KOMİSYONU

Bireylerin hak arama özgürlüklerinin önündeki engelleri aşmak ve bu haklarını kullanırken karşılaşmış oldukları zorlukların hukuki hizmet alınarak aşılması komisyonun asıl görevlerindedir. Komisyonun öncelikli hedefi hukuki hizmetin alınması konusunda dezavantajlı gruplara, ekonomik durumu, avukatlık ücreti ve yargılama giderlerini karşılamaya yeterli olmayan bireylere avukatlık hizmetinin ücretsiz bir şekilde sunulmasını sağlamaktır.

Kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelliler ve yoksullar gibi adalete erişimde güçlük yaşayabilecek dezavantajlı grupların hukuki hizmet alması konusunda çalışmalar yapmak, adli yardım sisteminin yaygın ve etkin bir şekilde kullanılması için bu sistemin tanıtımına ilişkin çalışmalar yapmak, adli yardım sisteminde daha çok bireyin ücretsiz hukuki hizmet imkânlarından faydalanabilmesi için maddi yeterliliği oluşturulacak fonlar ve bağışlar ile geliştirmek, hukuki hizmet verecek olan avukatların uzman eğitimler almasını sağlamak, adli yardım sisteminin geliştirilmesi için ilgili olan ku-

rumlar ile diyalog halinde olup birlikte çalışmalar yürütmek komisyonun diğer başlıca görevleri arasında yer almaktadır.

Adli Yardım Komisyonu'nun bir diğer görevi, bütçesi maliye bakanlığı tarafından karşılanan adli yardım bürosunun ilgili TBB yönetmeliğinde yapılan değişiklikleri takip etmektir. Bu kapsamda 9. yargı paketinde yapılan değişiklikler ile, tüm baroların geçmişe dönük birikmiş tüm adli yardım ödemelerinin tek sefere mahsus olmak üzere 15 gün içerisinde TBB'ye aktarılacağına dair madde, TBB'nin giriş neticesinde yasalaşmış olup ilgili birikmiş adli yardım ödemelerinin TBB ve barolara aktarılması süreci başlamıştır. Bunun için baromuzca da biriken adli yardım ödemelerimizin tamamı TBB'ye aktarılmış olup, TBB tarafından iş bu meblağların Baromuzca aktarılmasına müteakip daha önce görevlendirilen meslektaşlarımıza ödemeler yapılacaktır.

Adli Yardım Komisyon Koordinatörü
Av. Mesut ÖKMEN

DİLSEL VE KÜLTÜREL HAKLAR KOMİSYONU

Mardin Barosu Dilsel ve Kültürel Haklar Komisyonu, Türkiye’de alanında ilk ve tek olma özelliğini taşıyarak 15 Mayıs 2021’de kurulmuş öncü bir komisyondur. Komisyon, çok dilli ve çok kültürlü bir kent olan Mardin’in kadim mirasını korumak, dil ve kültür haklarını savunmak ve bu alanda toplumsal farkındalık yaratmak amacıyla çalışmalarını sürdürmektedir. Komisyonun temel çalışma alanları şunları kapsamaktadır:

Anadilde eğitim hakkının desteklenmesi ve seçmeli dil derslerinin takibi, dil haklarının korunması için çalışmalar yürütülmesi, yerel dillerin yaşatılması için dil kurslarının düzenlenmesi, kültürel etkinlikler, paneller ve akademik sempozyumlar organize edilmesi, bölgesel ve ulusal düzeyde sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapılması.

Komisyon, kuruluşundan bu yana önemli çalışmalara imza atmıştır. Mardin’in çok dilli yapısını yansıtan Kürtçe, Arapça ve Süryanice dillerinde çeşitli çalışmalar yürütmüş, dil kursları düzenlemiş ve yayınevleriyle işbirliği içinde kültürel etkinlikler gerçekleştirmiştir. Batman, Diyarbakır, Şanlıurfa, Şırnak ve Van Baroları ile birlikte oluşturulan Bölge Baroları Dil Komisyonları Ağ’ının kurucu üyesi olarak bölgesel düzeyde de etkin çalışmalar yürütmektedir.

Komisyon, düzenlediği Mardin Barosu Anadili Haftası Etkinlikleri, sempozyumlar ve panellerle akademik çalışmalara da öncülük etmektedir. “Mardin Dilleri, Dil Hakları ve Dil Politikaları” gibi kapsamlı sempozyumlar düzenleyerek, konunun farklı boyutlarının tartışılmasına zemin hazırlamıştır. Bunun yanında çok dilli dinletiler, yazar söyleşileri ve imza günleri düzenleyerek kültürel hayatın zenginleşmesine katkı sunmaktadır. Komisyonun 17-18-19 Mayıs 2024’de baromuz hizmet binasında 25 yayınevi ve 100’e yakın yazar ve şairin katılımıyla düzenlediği Yekem Mihrîcana Pirtûkan a Mêrdînê / 1. Mardin Kitap Festivali büyük ses getirmiştir.

İnsan hakları ve demokratik değerler çerçevesinde çalışmalarını sürdüren komisyon, dilsel ve kültürel çeşitliliğin korunması ve geliştirilmesi için çaba göstermekte, toplumsal barış ve bir arada yaşama kültürünün güçlenmesine katkıda bulunmaktadır. Komisyon, yerel dillerin ve kültürlerin yaşatılması için verdiği mücadelenin yanı sıra, düzenlediği kültürel etkinliklerle de Mardin’in çok dilli ve çok kültürlü yapısının güçlendirilmesine hizmet etmektedir.

Komîsyona Mafên Zimanî û Çandî ya Baroya Mêrdînê, bi taybetmendiya xwe ya pêşîn û tekane li Tirkiyeyê di 15’ê Gulanê ya 2021’ê de wek komîsyoneke pêşeng hatiye avakirin. Komîsyon, ji bo parastina mîrateya kevnar a Mêrdînê ku bajarekî pîr-ziman û pîrçandî ye, ji bo parastina mafên ziman û çandî û ji bo pêkanîna hişmendiyeye civakî di vî warî de xebatên xwe didomîne. Qadên sereke yên xebata komîsyonê ev in:

Piştgiriya mafê perwerdehiya bi zimanê dayikê û şopandina dersên zimanê hîlbijartî, Pêkanîna xebatan ji bo parastina mafên ziman, Lidarxistîna kursên ziman ji bo zindîhiştina zimanên herêmî ,Organîzekirina çalakîyên çandî, panel û sempozyumên akademîk, Hevkariya bi rêxistinên civaka sîvîl re di asta herêmî û neteweyî de

Komîsyonê ji roja avakirina xwe ve xebatên girîng pêk anîne. Li ser zimanên Kurdî, Erebî û Suryanî ku rengê pîrzimaniya Mêrdînê didin xuyakirin, gelek xebat meşandine, kursên ziman li dar xistine û bi weşanxaneyan re bi tevkarî çalakîyên çandî pêk anîne. Wek endamê damezrîner Tora Komîsyonên Ziman ên Baroyên Herêmê ya ku bi Baroyên Batman, Amed, Riha, Şîrnex û Wanê re hatiye avakirin, di asta herêmî de jî xebatên bibandor dimeşîne.

Komîsyon bi Çalakîyên Hefteya Zimanê Dayikê ya Baroya Mêrdînê, sempozyum û panelan pêşengiya xebatên akademîk jî kiriye. Bi sazîkirina sempozyumên berfireh ên wek "Zimanên Mêrdînê, Mafên Zimanî û Polîtîkayên Zimanî" zemîn ji nîqaşkirina aliyên cuda yê mijarê re amade kiriye. Li gel vê yekê bi konser û şahiyên pîrrziman, hevpeyvîn û roja îmzeyê ya nivîskaran beşdarî dewlemendkirina jiyana çandî dibe. Yekem Mihîrcana Pirtûkana Mêrdînê ku di 17-18-19'ê Gulanê ya 2024'an de li avahiya xizmetê ya baroya me bi beşdariya 25 weşanxane û nêzî 100 nivîskar û helbestvan hat lidarxistin, pîrr deng veda.

Komîsyon ku di çarçoveya mafên mirovan û nîrxên demokratîk de xebatên xwe didomîne, ji bo parastina pirdengiya ziman û çandî û pêşxistina wê têdikoşe û beşdarî xurtkirina aştiya civakî û çanda jiyana hevpar dibe. Komîsyon, bi têkoşîna xwe ya ji bo zindîhiştina zimanên herêmî û çandan û bi çalakîyên çandî yê ku li dar dixê, xizmeta xurtkirina avahiya pîrrziman û pîrrçandî ya Mêrdînê dike.

Dîsel ve Kültürel Haklar Komisyon Koordinatörü
Av. Sercan TAŞ

ARABULUCULUK VE ALTERNATİF UYUŞMAZLIKLAR KOMİSYONU

Arabuluculuk ve alternatif uyuşmazlıklar komisyonu; Arabuluculuk, uzlaştırmacı ve diğer alternatif uyuşmazlıkların daha etkin ve daha verimli kullanılabilmesi için ilgili kurum ve kuruluşlarla sürekli diyalog halinde olmak komisyonun asıl görevlerindedir. Arabuluculuğu ve de uzlaştırmacı olan avukat meslektaşlarının bu alanlarda gerekli olan ihtisas eğitimlerini almaları için ve eğitimlerin baro hizmet binamızda alınabilmesi için ilgili kurum ve kuruluşlarla iletişime geçmek bu komisyonun görevlerindedir. Bireylerin arabuluculuk ve uzlaştırmacı müesseseleri hakkında bilgi sahibini sağlamak ve bu müesseselerin hukuka uygun bir şekilde işlerliğini sağlamak için gerekli çalışmalarını yapmak komisyonun görevlerindedir. Arabuluculuk, uzlaştırmacı ve diğer alternatif uyuşmazlıklarda görev alan avukat meslektaşlarının bu görevi icra ederken yaşamış oldukları zorluklar ve sıkıntıların giderilmesi hususunda gerekli çalışmaları yürütmektedir.

Arabuluculuk ve alternatif uyuşmazlıklar komisyonunun bir diğer görevi; mevzuatta yapılan güncel değişiklikleri tüm arabulucu ve uzlaştırmacı avukat meslektaşları ile paylaşmak, değerlendirmek ve uygulamaya yönelik sorunların aşılmasında pratikler geliştirmektir. Bu kapsamda 9. yargı paketinde yapılan değişiklikler ile; arabuluculuk anlaşma belgesine icra edilebilirlik şerhi alındıktan sonra Tapu Müdürlüğünde tescil talebinde bulunulabileceği düzenlenmiş olup, bu düzenlemenin uygulamasının ne şekilde olacağı ve uygulamaya yönelik sorun sıkıntılar komisyonumuzca takip edilecektir. Yine dokuzuncu yargı paketinde 20 yıl kısımla sahip olan ve arabuluculuk eğitimini tamamlayan hukuk mezunlarının da yazılı sınava girmeden arabuluculuk siciline kayıt olabileceği açıkça düzenlenmiştir.

Arabuluculuk ve Alternatif Uyuşmazlık
Çözümleri Komisyon Koordinatörü
Av. Mesut ÖKMEN

AVUKAT HAKLARI MERKEZİ KOMİSYONU

Mardin Barosu Avukat Hakları Merkezi'nin Amacı;

Avukatlık mesleğinin kamu hizmeti olduğu ve avukat haklarının ihlalinin avukatın temsil ettiği kişilerin temel haklarının ve özgürlüklerinin ihlal edilmesi anlamını taşıyacağı bilinciyle, avukatlığın, yargı içindeki etkinliğinin artırılması, hukukun üstünlüğü, adil yargılanma, hak arama özgürlüğünün geliştirilmesi temelinde, ulusal ve uluslararası hukukta avukat haklarının tanınması, uygulanması, geliştirilmesi ve korunması, meslektaşlar arasında dayanışmanın güçlendirilmesi, avukatın mesleki kimliği nedeni ile uğradığı her türlü saldırı ve ihlalin önlenmesidir.

Avukat Hakları Merkezinin hedefleri;

Avukatlık mesleğinin itibarının, saygınlığının ve onurunun korunmasına avukat haklarının tanınmasına, uygulanmasına ve geliştirilmesine yarayacak araştırmalar ve çalışmalar yapmak. Mesleğin itibarı, saygınlığı, onuru ve avukat hakları ile ilgili çalışmalarda tüm kişi, kurum ve kuruluşlarla ilişkiler kurmak, bu ilişkileri geliştirmek ve hakların gelişmesi ve işlerlik kazanması için işbirliği ve çalışmalar yapmak. Avukatın, avukat kimliği nedeniyle uğradığı her türlü saldırı ve kötü muameleye karşı çalışmalar yapmak. Avukatlık mesleğinin icrası sırasında icra daireleri, mahkemeler ve kalemleri, savcılıklar, tüm kamu kurum ve kuruluşların ve bağlı bulunulan tüm çalışma alanlarında karşılaşılan engellerin ve hukuka aykırı uygulamaların ortadan kaldırılması amacıyla çalışmalar yapmak. Avukatın, ifa ettiği görev esnasında karşılaştığı her türlü hukuka aykırı engelleme, taciz, baskı, haksız veya kötü bir müdahale ve benzeri iş ve işlemlere dair sorunları tespit etmek, anında müdahalede bulunmak, gözlemci bulundurmak, sorunun çözülmesi için çalışmalar yapmak, başvurularda bulunmak, müdahillik talebinde bulunmak, suç duyurusun-

da bulunmak, soruşturma ve kovuşturma aşamalarındaki dosyaları takip etmek, her türlü itiraz ve kanun yoluna başvurmak, raporlar düzenlemek ve yayınlamak. Avukatlık onurunun korunmasına yönelik işlemler yapmak. Meslek ilkelerinin her türlü resmi ve özel mercii nezdinde mesleğe ve avukatlığın şahsına yönelen her türlü itibarsızlaştırmaya karşı her türlü önlemi almaya, şikayette bulunmaya, resmi mercilere başvurmaya, kamuoyu oluşturmaya, açıklama yapmaya, mesleki standartların geliştirilmesine ve bu standartlar çerçevesinde yürütülmesine yönelik çalışmalar yapmak. Avukatlık mesleğinin gelişmesine, avukat haklarının korunmasına, sosyo-ekonomik haklarının geliştirilmesine, mesleki tekelin korunmasına, bu tekele yönelik yapılan saldırılara hukuksal ve eylemli koruma yolları belirlemek ve bu yönde çalışmalar yapmak. Avukatların sağlık ve sosyal güvenlik alanlarındaki sorunlarını saptamak ve çözüm yolları konusunda çalışmalar yapmak. Avukatlık Hukuku ve avukat hakları konularında süreli, süresiz yayınlar çıkarmak. Avukatlık hukukuna ilişkin ulusal ve uluslararası alanda seminer, konferans, toplantı ve benzeri etkinlikler düzenlemek. Avukat hakları konusunda, hukuksal düzenlemeleri, uluslararası sözleşmeleri ve bildireleri takip etmek, bilgilendirmelerde bulunmak, çalışmalar yapmak. Avukat hakları konusunda mesleki bilgilendirmeyi ve toplumsal bilgilendirmeyi sağlayacak çalışmalar yapmaktır.

Avukat Hakları Merkezi Komisyon Koordinatörü
Av. Mir Emrullah ASLAN

GENÇ AVUKATLARIN BUGÜNÜ, SORUNLARI VE GELECEĞE UMUTLA BAKIŞI

Hukuk mesleği, tarih boyunca toplumun adalet, hak ve eşitlik arayışına rehberlik etmiş bir yapıdır. Ancak, meslek hayatına yeni başlayan genç avukatlar için bu onurlu yolculuk, aynı zamanda çeşitli zorluklarla mücadele etmeyi gerektirir. Genç avukatlar olarak meslek hayatımıza adım attığımız ilk andan itibaren karşılaştığımız sorunlar, yalnızca bireysel değil, aynı zamanda sistemsal ve yapısal zorlukları da gözler önüne sermektedir. Bu yazıda genç avukatların bugününü, karşılaştığı problemleri ve geleceğe dair umutlarımızı sizlerle paylaşmak istiyorum.

Mesleğe Başlangıçta Karşılaşılan Sorunlar

Hukuk fakültelerinin sayısındaki artış ve kontenjanların kontrolsüz büyümesi, meslek hayatımıza adım attığımız ilk günden itibaren yoğun bir rekabet or-

tamıyla karşı karşıya kalmamıza neden olmaktadır. Mezun sayısının artmasına karşın, mesleki fırsatların aynı oranda genişlememesi, genç avukatların iş bulma sürecini zorlaştırmaktadır.

Bu sürecin en çarpıcı kısmı, staj döneminde kendini göstermektedir. Türkiye’de stajyer avukatların büyük çoğunluğu, mesleklerini öğrenirken maddi anlamda yetersiz destekle karşılaşmaktadır. Staj döneminin önemli bir kısmı, teorik bilgilerin pratiğe döküldüğü, aynı zamanda mesleki olgunlaşmanın başladığı kritik bir süreçtir. Ancak bu süreçte gençlerin karşılaştığı ekonomik zorluklar, mesleki motivasyonlarını olumsuz etkileyebilmektedir.

Ekonomik Sorunlar ve Geçim Mücadelesi

Meslek hayatına yeni başlayan bir avukatın, özellikle serbest çalışmayı tercih ettiğinde karşılaştığı en

büyük sorunlardan biri de ekonomik güvencesizliktir. Bağımsız bir ofis açmanın yüksek maliyetleri ve mesleğin ilk yıllarında müvekkil çevresi oluşturma zorlukları, genç avukatları alternatif çözümler aramaya itmektedir. Bu noktada pek çok meslektaşımız, geçim sıkıntısı nedeniyle mesleği bırakmayı dahi düşünmektedir.

Baroların, Mardin Barosunun faaliyete geçirdiği genç avukatlar ofisi projesi gibi yeni başlayan genç avukatlara yönelik ücretsiz ya da düşük maliyetli ofis kiralama projeleri veya mesleğin ilk yıllarında maddi destek sağlayan fonlar oluşturması gibi çözümler, bu sorunların hafifletilmesinde önemli bir adım olabilir.

Psikolojik Zorluklar ve Mesleki Tükenmişlik Riski

Genç avukatların karşılaştığı bir diğer önemli sorun, meslek hayatının getirdiği ağır psikolojik yük ve tükenmişlik hissidir. Duruşma salonlarında uzun bekleyişler, yoğun dava dosyaları, müvekkil beklentileri ve maddi kaygılar, genç meslektaşlarımız üzerinde ciddi bir stres oluşturmaktadır. Özellikle kadın avukatlar, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin meslek içindeki yansımalarıyla daha fazla mücadele etmek zorunda kalmaktadır.

Bu noktada, baroların ruh sağlığı hizmetlerine erişim sağlaması ve genç avukatlara yönelik destek mekanizmalarını geliştirmesi gerekmektedir. Meslektaşlarımızın yalnız olmadığını hissetmesi hem bireysel hem de mesleki motivasyonu artıracaktır.

Gelecek İçin Umut ve Dayanışma

Tüm bu zorluklara rağmen, genç avukatların mesleğe olan inancı ve adalet duygusuna olan bağlılığı,

Baroların, Mardin Barosunun faaliyete geçirdiği genç avukatlar ofisi projesi gibi yeni başlayan genç avukatlara yönelik ücretsiz ya da düşük maliyetli ofis kiralama projeleri veya mesleğin ilk yıllarında maddi destek sağlayan fonlar oluşturması gibi çözümler, bu sorunların hafifletilmesinde önemli bir adım olabilir.

bizlere umut vermektedir. Geleceğin avukatları olarak, sadece sorunlarımızın çözümünü bekleyen bireyler değil, çözüm üreten ve mesleğin gelişimine katkı sunan bir nesil olmalıyız. Bu noktada dayanışmanın gücüne inanıyor, meslek örgütlerimizin genç avukatlar için daha fazla fırsat yaratmasını talep ediyoruz.

Mardin Barosu gibi genç avukatların sesini duyuran ve destekleyen kurumlarımız, bu sürecin önemli birer yapı taşıdır. Baromuzun, genç meslektaşlarına sunduğu destek programlarının genişletilmesi hem Mardin'de hem de ülke genelinde örnek bir model oluşturacaktır.

Genç avukatlar olarak karşılaştığımız tüm sorunlara rağmen, bu mesleğin bir parçası olmaktan gurur duyuyoruz. Adaleti savunma, hak arayışına katkıda bulunma ve hukukun üstünlüğünü koruma misyonumuz, mesleğimizin taşıdığı anlamı daha da derinleştiriyor.

Unutulmamalıdır ki, genç avukatlar bugünün enerjisi, yarının teminatıdır. Geleceğe dair umutlarımızı kaybetmeden, daha güçlü bir meslek ve

daha adil bir dünya için hep birlikte çalışmaya devam edeceğiz.

Bu vesileyle, Mardin Barosu'nun genç avukatlara verdiği desteği bir kez daha vurgulamak isterim. Birlikte daha güçlü bir geleceğe adım atacağımıza olan inancımın, tüm meslektaşlarıma dayanışmanın önemini bir kez daha vurguluyor hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BİRLİKTE BAŞARACAĞIZ...

Genç Avukatlar Meclisi Başkanı
Av. Ramazan YAZIT

ARABULUCULUĞU SORU CEVAPLARLA ANLAMAK

Av. Arb. Hülya GÜNGÖR AKSÖZ, Mardin Barosu, TBB Sicil No: 88243

1-Arbuluculuk Nedir?

Arbuluculuk, 6325 Sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arbuluculuk Kanunu ile düzenlenmiş olup sistematik teknikler uygulayarak görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, tarafların çözüm üretemediklerinin ortaya çıkması hâlinde çözüm önerisi de getirebilen, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemidir. Arbuluculuk, tarafların

üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği konularda, uyuşmazlığı çözmek için mahkemeye başvurmadan önce veya mahkemeye başvurduktan sonra uzman, tarafsız bir üçüncü kişinin (arbulucunun) aracılığıyla uyuşmazlığı kendi aralarında çözmeleridir.

2-Arbuluculuk hangi alanlarda uygulanır?

Yabancılık unsuru taşıyanlar da dahil olmak üzere, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde uygulanır.

3-Arbuluculuğa başvurmak bütün özel hukuk uyuşmazlıkları yönünden zorunlu mudur? İhtiyari olarak da her dava için arbuluculuk yoluna başvuru yapılabilir mi?

Arbuluculuk yoluna başvurmak her uyuşmazlık için dava şartı kapsamında değildir. Dava şartı kapsamında olan yani zorunlu olarak başvurulması gereken dava çeşitleri kanunlarla düzenleme altına alınmış olup bunların hangileri olduğu bir sonraki soruda açıklanacaktır.

Arbuluculuk yoluna dava şartı kapsamına dâhil olanlar da dâhil olmak üzere tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan bütün özel hukuk uyuşmazlıklarında ihtiyari olarak başvurulabilir.

4-Arbuluculuk yoluna hangi dava çeşitlerinde zorunlu olarak başvurulur?

Dava şartı yani zorunlu arbuluculuk ilk olarak 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu 3. Maddesi ile "Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, arbulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır." şeklindeki düzenleme ile iş hukukundan kaynaklanan alacaklar bakımından yürürlüğe girmiştir. 01.01.2018 tarihinden itibaren işçi ve işveren aralarındaki hukuki sorunu gidermek için öncelikle zorunlu olarak arbulucuya başvurmak zorundadır.

İşçi ve işveren uyuşmazlıklarından sonra ise dava şartı kapsamındaki arbuluculuk alanları genişletilmiş olup 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 5/a maddesindeki "Bu Kanunun 4'üncü maddesinde ve diğer kanunlarda belirtilen ticari davalardan, konusu bir miktar para olan alacak, tazminat, itirazın iptali, menfi tespit ve istirdat davalarında, dava açılmadan önce arbulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır." Düzenlemeyle birlikte TTK'nın 4. maddesinde belirtilen tüm ticari davalardan, konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat talepleri hakkında da dava açılmadan önce arbu-

lucuya başvurulmuş olması dava şartı kapsamına alınmıştır.01.01.2018 tarihinde işçi işveren uyuşmazlıkları için başlayan zorunlu arbuluculuk başvuruları 01.01.2019 tarihinden itibaren ticari davaları da kapsamına dahil ederek alanı genişletmiştir.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunu'nun 73/A maddesiyle Tüketici Mahkemelerinde görülen uyuşmazlıklar açısından da arbulucuya başvuru zorunluluğu getirilmiştir. Tüketici Mahkemelerinde görülen uyuşmazlıklarda aşağıda belirtilen hususlarda dava şartı olarak arbuluculuğa ilişkin hükümlerin uygulanamayacağı kanunla düzenleme altına alınmıştır:

1. Tüketici hakem heyetinin görevi kapsamında olan uyuşmazlıklar
2. Tüketici hakem heyeti kararlarına yapılan itirazlar
3. 73/A maddenin altıncı fıkrasında belirtilen davalar
4. 74'üncü maddede belirtilen davalar
5. Tüketici işlemi mahiyetinde olan ve taşınmazın aynından doğan uyuşmazlıklar

Son olarak da 6325 Sayılı Kanun'a 7445 Sayılı İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 37.maddesi ile 6325 Sayılı Kanununa 18/B maddesi ile birlikte aşağıdaki uyuşmazlıklarda da dava açılmadan önce arbulucuya başvurulmuş olması dava şartı kapsamına alınmıştır;

1. Kiralanan taşınmazların 2004 sayılı Kanuna göre ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler hariç olmak üzere, kira ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklar.
2. Taşınır ve taşınmazların paylaşılmasına ve ortaklığın giderilmesine ilişkin uyuşmazlıklar.
3. 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunundan kaynaklanan uyuşmazlıklar.
4. Komşu hakkından kaynaklanan uyuşmazlıklar.

5-Arbuluculukta süreler ne kadardır?

Arbulucu, yapılan başvuruyu görevlendirildiği tarihten itibaren üç hafta içinde sonuçlandırır. Bu süre

zorunlu hâllerde arabulucu tarafından en fazla bir hafta uzatılabilir. Arabuluculuk sürecine dahil olan ticari davalarda ise bu süre 6 hafta olup zorunlu hallerde 2 haftaya kadar uzatılabilmektedir.

6-Arabuluculuğa başvuru ücretli midir? Anlaşma sağlanması ya da anlaşma sağlanmaması halinde arabuluculuk ücreti kim tarafından karşılanmaktadır.

Arabuluculuğa başvuru ücretli olmayıp, arabuluculuk süreci sonunda anlaşma sağlanması halinde arabuluculuk ücreti aksine bir anlaşma olmaması halinde taraflarca eşit ödenmektedir. Ancak taraflarca anlaşma sağlanması halinde taraflardan biri de arabuluculuk ücretini ödeyebilmektedir. Anlaşma sağlanmaması halinde ise arabuluculuk ücreti Adalet Bakanlığı tarafından karşılanmakta olup yapılacak yargılama neticesinde yargılama giderlerinden sorumlu olan taraftan tahsil edilmektedir.

7-Arabuluculuk başvurusu yapıldığında süreler işlemeye devam eder mi?

Arabuluculuk sürecinin başlamasından sonra ermesine kadar geçirilen süre, zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmaz. Arabuluculuk yoluna başvuru ile hak düşürücü ve zamanaşımı süreleri durmakta olup arabuluculuk sürecinin sona ermesi ile birlikte süreler işlemeye devam etmektedir.

8-Aile hukukunda arabuluculuğa tabi uyuşmazlıklar var mıdır?

Kamu düzeninden olmayan ve tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği maddi konularda arabuluculuğa ihtiyari olarak başvurulabilir.

9-Kimler arabuluculuk yapabilmek için sicile kayıt yaptırabilirler?

Hukuk fakültesi mezunu olup mesleğinde 5 yıllık kıdeme sahip olan kişilerin arabuluculuk eğitimini tamamlayıp arabuluculuk sınavında başarılı olmaları sonucunda sicile kayıt yaptırabilmeleri mümkün iken *14.11/2024 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğü giren 7531 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Değişikliği ile birlikte 6325 Sayılı Kanunun 20.maddesine eklenen “6325 sayılı Kanunun 20. maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendine “tamamlamak ve” ibaresinden sonra gelmek üzere “mesleğinde yirmi yıl kıdeme sahip olanlar hariç” ibaresi eklenmiştir.”* şeklindeki düzenlemeyle beraber hukuk fakültesi mezunu olup arabuluculuk eğitimini tamamlayan ve mesleğinde 20 yıl kıdeme sahip olanlar, yazılı sınava girmeden arabuluculuk siciline kayıt yapabileceklerdir.

10-Zorunlu arabuluculuk süreci devam ederken ihtiyari arabuluculuk yapılabilir mi?

Taraflardan birinin dava şartı kapsamında olan bir uyuşmazlık hakkında arabuluculuk yoluna başvurusu aşamasında bu süreç henüz tamamlanmadan ihtiyari arabuluculuk yoluna başvurulması mümkün olmamalıdır. Ancak dava şartı kapsamında yapı-

lan başvurudan anlaşma çıkmaması sonrasında taraflarca ihtiyari arabuluculuk yoluna başvurularak uyuşmazlığın çözümü yoluna gidilebilmektedir. Ayrıca dava şartı kapsamında olan bir uyuşmazlık hakkında her zaman ihtiyari arabuluculuk yoluna da başvurularak uyuşmazlık çözülebilmektedir. Anlatmaya çalıştığımız şey dava şartı olarak yapılan başvuru sonuçlanmadan ihtiyari arabuluculuk yapılamayacağına yöneliktir.

11-Arabuluculukta adli yardım talep edilebilir mi?

Arabuluculuk ücretini karşılamak için adli yardıma ihtiyaç duyan taraf, adliye arabuluculuk bürosunun bulunduğu yerdeki sulh hukuk mahkemesinin kararıyla adli yardımdan yararlanabilir. Bu konuda 6100 sayılı Kanunun 334 ilâ 340'ıncı maddeleri kıyasen uygulanmaktadır.

12-Arabuluculuğa katılmayan tarafın yükümlülükleri nelerdir?

Taraflardan birinin geçerli bir mazeret göstermeksizin ilk toplantıya katılmaması sebebiyle arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi durumunda toplantıya katılmayan taraf, son tutanakta belirtilir ve bu taraf davada kısmen veya tamamen haklı çıksa bile karşı tarafın ödemekle yükümlü olduğu yargılama giderlerinin tamamından sorumlu iken **7531 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 25.maddesindeki düzenlemesi ile yargılama giderlerinin yarısından sorumlu tutulur.** Ayrıca bu taraf lehine Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre belirlenen vekâlet ücretinin yarısına hükmedilir.

13-Menfi tespit davaları hakkında dava şartı kapsamında arabuluculuk yoluna başvuru yapılmalı mıdır?

Menfi tespit davaları hakkında uzunca bir süre yaşanan kafa karışıklığı netliğe kavuşmuş olup 01/09/2023 tarihinden sonra açılan davalar bakımından menfi tespit davaları arabuluculuk kapsamına alınmıştır.

***

İstanbul BAM 3. Hukuk Dairesi'nin 12.11.2024 tarih ve 2024/1677 E. 2024/3005 K.sayılı ilamı; "...Dava; İİK 72 maddesine dayalı menfi tespit ve istirdat talebine ilişkindir. Dosya içeriğinden; davalıya ait ...plakalı aracın arıza nedeniyle davacıya ait iş yerine getirildiği, davacı tarafça yapılan inceleme sonucu motor kısmında arıza tespit edildiği, yapılan tamir işleminden sonra motorun yeniden arızalandığı, söz konusu arızanın ayıplı tamir işleminden kaynaklandığı iddiası üzerine Sulh Hukuk Mahkemesi'nce delil tespiti yapıldığı, tespit dosyasındaki bilirkişi raporuna dayanılarak icra takibine girildiği ve takibin kesinleştiği anlaşılmaktadır. 1-Arabuluculuk ile ilgili olarak; 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 18/A maddesi "(1) ilgili kanunlarda arabulucuya başvurulmuş olması dava şartı olarak kabul edilmiş ise arabuluculuk süresine aşağıdaki hükümler uygulanır." Dava tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan; TTK'nın 5/A maddesi "Bu kanunun 4. maddesinde ve diğer kanunlarda belirtilen ticari davalardan konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat talepleri hakkında dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır." hükümlerini içermektedir. 05/04/2023 tarih 32154 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Orman kanunu ve bazı Kanunlarda değişiklik yapılmasına dair 7442 sayılı Kanunun 31.maddesinde "6102 sayılı kanunun 5/A maddesinin 1. fıkrasında yer alan "paranın ödenmesi, alacak ve tazminat talepleri hakkında" ibaresi "para olan alacak, tazminat, itirazın iptali, menfi tespit ve istirdat davalarında" şeklinde değiştirilmiş, aynı yasanın geçici 1.maddesinde "bu maddeyi ihdas eden kanunla 6102 sayılı kanunun 5/A maddesinin 1. fıkrası ve 7036 sayılı kanunun 3. Maddesinin 1. fıkrasına eklenen menfi tespit ve istirdat davaları hakkındaki hüküm 01/09/2023 tarihinde ve sonrasında açılacak davalar hakkında uygulanır" denilmiştir." şeklindedir.

Saygılarımla...

İCRA İFLAS HUKUKUNU SORU CEVAPLARLA ANLAMAK

Av. Ömer İPEK, Mardin Barosu, TBB Sicil No: 118387

1-Genel Haciz Yolu İlamsız Takip yolu ile açılmış takipte yetkiye itiraz ne şekilde yapılır? Yetki itirazı kabul edildiğinde takibe nasıl devam olunur?

Örnek 7 Ödeme Emri'nin tebliği ile süresi içerisinde (7 gün) herhangi bir icra dairesine giderek bizzat veya e imzası olan vatan-
daşlar ile vekili bulunan avukatları aracılığı ile UYAP sistemi üzerinden dilekçe ile yetkiye ve borca itiraz edilebilmektedir. Yetkiye yapılan itirazda mevcut icra dairesinin yetkisiz olduğundan bahisle yetkili olan icra dairesinin de açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Yetkili icra dairesinin belirtilmediği durumlarda geçerli bir yetki itirazı yapılmamış sayılmaktadır.

Alacaklı/Vekili tarafından yetki itirazının kabulü halinde icra dairesince takip dosyası yetkili icra dairesine gönderilmektedir. Takibin devamının sağlanması için yetkili yer icra dairesince yeni bir ödeme emri düzenlenip gönderilmelidir.

2-İcra takip dosyasında borçluya gönderilen ödeme/icra emrinden borçlunun haberdar olmadığını belirttiği ve takibin bu şekilde kesinleştiği durumlarda neler yapılabilir?

Bu gibi durumlarda öncelikle takip dosyasında borçluya gönderilen tebliğ mazbatasını özenle incelemelidir. Tebliğ işlemi 7201 Sayılı Tebligat Kanunu

ve Tebligat Kanunu Yönetmeliği'nde belirtilen şekilde yapılmamış ise usulsüz tebliğ söz konusudur.

Tebliğ işlemi usulsüz ise borçlunun yapılan tebliğ işleminden haberdar olmadığı anlaşılmalı birlikte, usulsüz tebliğden haberdar olunan tarihte tebliğ işleminin gerçekleştiği unutulmamalıdır.

İcra dairesinin, yapılan tebligat işleminin usulsüz olup olmadığını denetleme/değerlendirme yetkisi konusunda Yargıtay daireleri arasında farklı uygulamalar söz konusudur. Bu nedenle hak kaybının yaşanmaması adına usulsüz tebliğ işlemine muttali olduğu tarihten itibaren sürenin başladığı göz önüne alınarak itiraz için belirtilen süre içerisinde ilgili icra dairesine itiraz yapılmalıdır.

Usulsüz tebliğ işlemine ilişkin şikâyet/Dava süresi içerisinde yetkili İcra Hukuk Mahkemesine yapılmamıştır. Mahkemece bu tür şikâyetlerde tebliğ işlemine muttali olunan tarihin tespiti yapılmakta ve bu yönde karar verilmektedir. Dolayısıyla İcra Dairesine itiraz/başvuru yapılmaksızın İcra Hukuk Mahkemesinde muttali olunan tarihin tespitinin yapılması takibin durdurulmasını sağlayamayacaktır.

3-Genel Haciz Yolu, İlamsız takip yolunda itiraz üzerine durdurulmuş olan takibin devamı için itirazın kaldırılması veya itirazın iptali dava yollarından hangisine başvurmak daha doğru olur?

Bilindiği üzere itirazın kaldırılması davası İcra Hukuk Mahkemesi'nde, itirazın iptali davası ile genel mahkemelerde görülmektedir. İtirazın kaldırılması davası dar yetkili yetkili İcra Hukuk Mahkemesinde görülmekte ve yapılan değerlendirme genel olarak yasada belirtilen nitelikteki belgelerin ve yapılan itirazın niteliğine göre yapılmaktadır.

İcra İflas Kanunu Madde 68/1.fıkra; Talebine itiraz edilen alacaklının takibi, imzası ikrar veya noterlikçe tasdik edilen borç ikrarını içeren bir senede yahut resmî dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri bir makbuz veya belgeye müstenitse, alacaklı itirazın kendisine tebliği tarihinden itibaren altı ay içinde **itirazın kaldırılmasını** isteyebilir.

İİK'nun 68/1. maddesinde yer alan yetkili makamların düzenledikleri belgelerin ise takip dayanağı yapıp ilamsız takibe konulabilmesi için, kanunda bu belgelerin İİK'nun 68. maddesinde sayılanlardan olduğuna ilişkin özel hüküm bulunması gerekir (İİK.143/2-Borç Ödemeden Aciz Vesikası, 105/1-Muvakkat aciz vesikası, 251/1-Borç ödemeden Aciz Vesikası (iflas), 634 Sayılı Yasanın 37. maddesi gibi-Kesinleşen işletme projeleri veya kat malikleri kurulunun işletme giderleri ile ilgili kararları).

Yukarıda belirtilen nedenlerle elinde kanunda sayılan belgelerden biri olduğu halde açmış olduğu takibi durdurulmuş olan alacaklının kısa sürede sonuç alması için İcra Hukuk Mahkemesinde itirazın Kaldırılması yoluna başvurması daha doğru olacaktır. Ancak İcra Hukuk Mahkemesi kararının kesin hüküm olmadığı da göz ardı edilmemelidir. Alacaklı borçlunun yapmış olduğu itirazın kendisine tebliğinden sonra altı ay içinde itirazın kaldırılması yoluna gitmemiş ise artık elbette itirazın iptali davası açma yoluna gitmelidir.

İcra İflas Kanunu Madde 67/1.fıkra; Takip talebine itiraz edilen alacaklı, itirazın tebliği tarihinden itibaren bir sene içinde mahkemeye başvurarak, genel hükümler dairesinde alacağının varlığını ispat suretiyle **itirazın iptalini** dava edebilir.

'GELENEK GÖRENEK FİLMİNİN ÇEKİMLERİ MARDİN MİDYAT'TA BAŞLADI'

Yapımcılığını ve yönetmenliğini Hasan Doğan'ın üstlendiği Senaristliğini ise Seçil Çömlekçi'nin yaptığı 'Gelenek Görenek' filmi birbirini çok seven Zarife ve Metin'in gelenek görenekler nedeniyle kavuşamamalarının düzene başkaldırı hikayesini trajikomik bir dille beyaz perdeye aktarıyor.

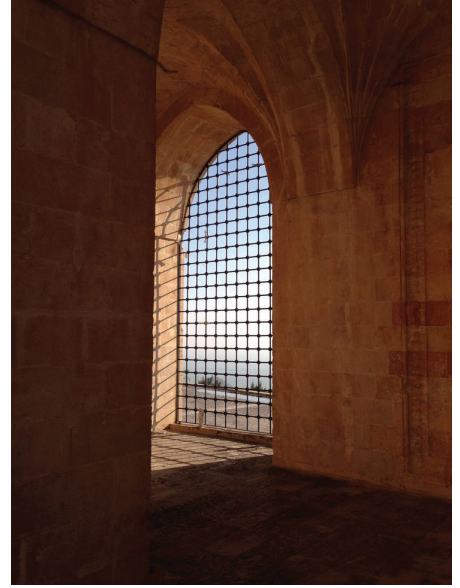
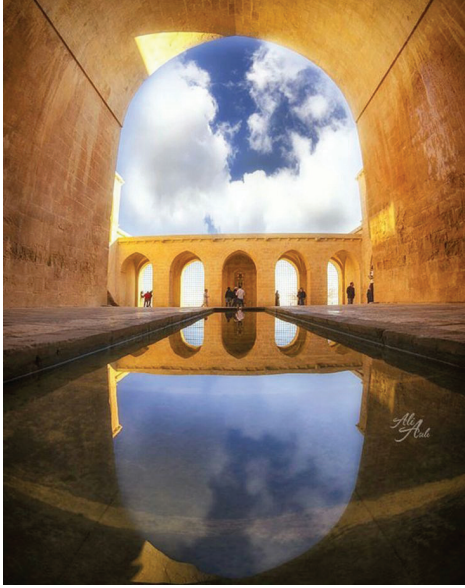
'Gelenek Görenek' filminin başrollerini Bülent Emrah Parlak, Didem Balçın, Bahar Şahin ve Mevin Sezer paylaşıyor. Aynı zamanda filmin kadrosunda Selehattin Taşdöğren, Gürsu Gür, Aslı Sa-

mat, Han Ergin, Gizem Aydın, Hande Dilan Yalçın, Nilüfer Kılıçarslan, Berat Hekim ve Birhan Tut yer alıyor.

'Gelenek Görenek' filminde başlık parası yüzünden evlenemeyen Zarife ve Metin kavuşmanın yollarını ararken Metin'in aklına bütün dengeleri değiştirecek 'Dezmal Kaçırma' fikri gelir. Metin Zarife'nin yaz-

masını kaçırmak isterken işler sarpa saracak ve içine düştüğü durumdan kurtulmak için elinden gelen tek şey ise gelenek görenekleri değiştirmek olacaktır.

KASIMIYE MEDRESESİ

Av. Pelda KAPAN, Mardin Barosu, TBB Sicil No: 239495

Kasimiye Medresesi'ne adım attığınızda, gerçekten başka bir dünyaya girmiş gibi hissediyorsunuz. Mardin'in dar sokaklarından birini takip ederek medreseye ulaşıyorsunuz ve karşınıza çıkan devasa taş yapılar sizi hemen etkisi altına alıyor. İlk bakışta, bu medresenin yıllara meydan okuyan bir güç taşıdığını hissediyorsunuz. 15. yüzyıldan kalma bu yapı, zamanın nasıl geçtiğini unutturuyor.

Medresenin avlusuna girdiğinizde, hemen dikkatinizi çeken şey o muazzam taş işçiliği oluyor. Mardin'in ünlü sarı kalker taşlarından yapılmış duvarlar, güneşin ışığıyla adeta altın rengine bürünüyor.

Avludaki şadırvanın etrafında biraz durup suyun sesini dinlemek, insanı sanki zamanın dışında bir yere götürüyor. Huzur içinde burada durmak, o eski zamanlarda ders çalışan alimlerin ve öğrencilerin yanlarında olmak gibi bir his veriyor.

İçeri girdiğinizde, yapının büyüklüğü ve zarafeti sizi bir kez daha etkiliyor. Taş oymaları, zarif kemerler ve yüksek tavanlar arasında yürürken, her köşe size başka bir hikâye anlatıyor gibi. Her şey o kadar sessiz, o kadar sakin ki, burada zaman sanki durmuş gibi. Her detayı inceleyerek gezmek, Mardin'in ruhunu daha derinden anlamanızı sağlıyor.

Kasimiye Medresesi, sadece bir eğitim merkezi değil, aynı zamanda Mardin'in tarihini ve kültürünü yaşatan bir alan. Ziyaret ettikçe, burada yaşayan insanların ruhunu hissediyor, geçmişin izlerini takip ediyorsunuz.

Burası, yalnızca bir medrese değil; bir zamanlar burada bilgiye, sanata ve felsefeye adanmış bir yaşamın izlerini taşıyan bir yer. Eğer Mardin'deyseniz, Kasimiye Medresesi'ni ziyaret etmek, adeta tarihe dokunmak gibi bir şey.

YALDO (NOEL) BAYRAMI

Av. Barsavmo GÜRKAN, Mardin Barosu, TBB Sicil No: 186574

Yaldo (Noel) Bayramı, Hristiyanlar tarafından her sene 25 Aralık'ta İsa Mesih'in doğaüstü doğuşu olarak dünyanın değişik coğrafyalarında büyük bir coşkuyla kutlanır. Takvimsel farklılıklardan dolayı Hristiyanlık dinine mensup halklardan olan Ermeniler tarafından ise bu bayram, her sene 6 Ocak'ta kutlanır. Bu bayramın ismini taşıdığı "Yaldo" kelimesi ise Süryanice bir kelime olup "Doğuş" anlamına gelmektedir. Bununla beraber Hristiyanlar için 25 Aralık yani İsa Mesih'in doğuşu dini bir bayram olup aynı günlerde kutlanan 1 Ocak ise dini bir bayram değildir. Halihazırda kullanmış olduğumuz Miladi Takvime binaen geleneksel olarak 1 Ocak, yeni yılın ilk günü olarak kutlanır.

İlimizde yaşayan Mezopotamya'nın kadim halkı Süryaniler tarafından da bu bayram için her sene 15 Aralık'tan 25 Aralık'a kadar perhiz olarak adlandırılan içinde hayvansal gıda bulunan ürünlerin tüketilmesi şeklinde (balık hariç) oruç tutarlar. Bununla beraber bayram için yılbaşı ağacının süslenmesi, bayram için çörekler yapılması gibi çeşitli hazırlıklar da yapılır.

25 Aralık bayram sabahında Kilise ve Manastırlarda yapıyla ayinle Yaldo Bayramı başlar. Bayram ayininde, kız ve erkek koroları tarafından ilahiler seslendirilir, din adamları tarafından dualar okunur, din adamı tarafından İncil'in okunduğu sırada ise doğrusuyla kainatı aydınlatığına inanılan İsa Mesih'in doğduğunda orada bulunan çobanların yaktığı ateşi simgelemek amacıyla mangalın içine çıra-

lar konur, mumlar ile bu çırallar genellikle çocuklar tarafından tutuşturulur, çocuklar ateşin etrafında dönmeye başlar ve bu esnada da erkek ve kız koroları İsa Mesih'in doğuşunu müjdeleyen ilahileri karşılıklı olarak sevinç içeren makamlarla seslendirirler. Bu ritüelin yapıldığı esnada çocukla-

rın heyecanı ve mutluluğu Yaldo Bayramına ayrı bir sevinç katar. Ayın bitiminden sonra ibadethanelerin avlularında bayramlaşma başlar ve üç gün (25-26-27 Aralık) boyunca bu bayram büyük bir sevinçle kutlanır.

Yaldo Bayramında ilimizde yaşayan Müslüman ve Ezidi vatandaşlarımız da Süryani dost ve arkadaşlarının bayramını kutlarlar. Yine bu bayramda ilimizin mülki idari amirleri, STK temsilcileri, siyasi parti temsilcileri, kanaat önderleri ve birçok Müslüman ve Ezidi hemşerilerimiz resmi bayram ziyaretlerinin kabul edildiği Midyat ilçemizde bulunan Mort İşmuni Kilisesine veya il merkezimizde bulunan Kırklar Kilisesine giderek Metropolitlerin, din adamlarının, vakıf yöneticilerin ve tüm cemaatin bayramlarını kutlarlar.

Kadim ve kozmopolit ilimizde 2024'te de Yaldo

Bayramı, Süryaniler tarafından 25 Aralık sabahında il merkezimizde, Midyat ilçemizde ve mahallerimizde bulunan kilise ve manastırlarda yapılan ayinle kutlandı. 3 gün boyunca da bayramlaşmalar devam etti. Bu bayramda da Müslüman ve Ezidi hemşerilerimiz, Süryani dost ve arkadaşlarının bayramını kutlayarak Mardin'imizin dini ve kültürel çeşitliliğini bir kez daha tüm dünyaya göstermiş oldu.

MOR GABRIEL MANASTIRI

Av. Jozef GÖKSÜN, Mardin Barosu, TBB Sicil No: 117251

Mardin'in Midyat İlçesi'nin Güngören Mahallesi'ne bağlı, Midyat şehir merkezinden 20 km uzaklıkta bulunan, gürültü, ses, hava kirliliğinin hemen hemen hiç olmadığı havanın açık olduğu gecelerde Samanyolu Galaksisi'nin tüm yıldızlarını çıplak gözle görebileceğiniz, UNESCO geçici listesinde yer alan, 1700 yıla yakın tarihiyle Mor Gabriel Manastırı.

Mor kelimesinin anlamı ise Süryanice bir kelime olup Türkçe karşılığı Aziz demek. Aziz Gabriel Manastırı.

Biletinizi aldıktan sonra, çam ağaçları ile dolu 100 metrelik yolda yürürken bile temiz hava ve huzuru iliklerinize kadar hissedebiliyorsunuz. İlk göze

çarpan bir diğer husus ise her tarafın tertemiz oluşu. Yerlerde tek bir çöp dahi bulamazsınız.

Gezmeye başladığımızda ilk olarak Büyük Kilise olarak tabir edilen ibadethane ile başlıyor. Büyük Kilise, bir dönem manastır içinde bulunan 5 kiliseden bir tanesi ve dönemin Bizans

İmparatoru Anastasius tarafından yaptırılmış. Kilisenin ibadet yerinde bulunan tavanının mozaikleriyle Timur İmparatorluğu ile ilgili hikâyeyi yazıya dahil etmiyorum, yerinde dinlemenizi tavsiye ediyorum.

Büyük Kilise'den sonra Theodora Kubbesi'ne geçiyoruz. Gezdiğimiz her yerde ne kadar etkilen-

diysem, burada da aynı etkiyi hissettim, sizin de hissedeceğinizden şüphem yok. Sekiz kemerin taşıdığı Theodora Kubbesi, Birazs Kraliçesi Theodora tarafından yaptırılmış. Detaylar ile fazla bilgi vermekten kendimi alıkoymaya çalışıyorum. Çünkü yerinde görerek bazı bilgilere ulaşmanız durumunda yaşayacağınız etkinin daha fazla olacağı düşüncesindeyim. Ancak şu küçük bilgiyi paylaşmak isterim. Theodora Kubbesi'nde Manastırın sadece kibrit çöplerinden yapılmış bir maketini göreceksiniz. Ayrıca Theodora Kubbesi'nin yan tarafında aynı tarihlerde yapıldığı düşünülen ve eskiden mutfak olarak bir bölümü de görmüş olacaksınız.

Kubbeden çıktıktan sonra bir tünel gibi bölümden geçerek Meryem Ana Kilisesi'ne geçilecektir. Tünel diye belirttiğim bölümde, fotoğraf çekmeyi veya çekilmeyi sevenler burada biraz zaman ge-

çirmek isteyeceklerdir. Meryem Ana Kilisesi'ne tekrar dönecek olursak, manastırlarda Meryem Ana'ya hürmetten dolayı onun adına bir kilise yapılır. Meryem Ana Kilisesi hemen hemen her manastırda bulunan kilisedir. Yapımı 5. yüzyıla dayanmaktadır.

Meryem Ana Kilisesi'nden çıktıktan sonra hemen karşısında, Azizler Evi'ne geçilecektir. Belki de manastırın en kutsal yeri de denilebilecek Azizler Evi, manastırın kurucuları olan Mor Şmuel, Mor Şemun ve Mor Gabriel ile birçok aziz, patrik, metropolit ile başrahibin mezarı bulunmaktadır.

Son olarak gezdiğimiz yerlerin üst katında bulunan geniş terasa çıkılacaktır. Buradan yapıların dış mimarisine, en eskiden zamanla eklenen yapıları göreceksiniz. Tünel bölümü için söylediklerim burası için de geçerli, terasta da kendinize fotoğraf için zaman ayırabilirsiniz.

9. YARGI PAKETİ

9. Yargı Paketi Olarak Adlandırılan Kanun Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. 7531 sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” 14.11.2024 tarihli ve 32722 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Yasa değişikliği ile Türkiye Barolar Birliği (TBB) ve Baroların birikmiş adli yardım ücretlerinin bir defaya mahsus çıkarılacak ek ödenekle ödenmesine ilişkin ısrarlı talebi karşılıklı bulmuş ve Kanun’un Geçici 1. maddesinin 4. fıkrasına “Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar baroların yerine getirdiği adli yardım hizmetleri nedeniyle tahakkuk etmiş olup da 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun 180. maddesinin birinci fıkrası uyarınca ayrılan ödeneğin yetersiz kalması nedeniyle ödenemeyen giderler için Hazine ve Maliye Bakanlığınca bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on beş gün içinde Türkiye Barolar Birliği hesabına ödenek aktarılır” hükmü eklenmiştir.

Kanun’un 16. maddesi ile 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 253. maddesinde değişikliğe gidilerek Türkiye Barolar Birliği ve Baroların girişimleri sonucunda uzlaştırmacılığın sadece hukuk fakültesi mezunları tarafından yapılması hüküm altına alınmıştır.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu’nda yapılan birtakım değişiklikler:

- Elektronik ortamda açık artırmaya ilişkin maddede (madde 111/b) uzama süresi ve usulde değişikliğe gidilerek açık artırma süresinin son on dakikasını içinde yeni bir teklifin verilmesi hâlinde açık artır-

ma süresinin üç dakika uzatılacağı, yeni bir teklif verilmesi hâlinde açık artırma süresinin her yeni teklifin verilmesinden itibaren üç dakika uzatılacağı, bu sürenin toplam bir saati geçemeyeceği hükme bağlanmıştır. Bir saatlik süre Adalet Bakanlığının kararıyla kısaltılabilir, uzatılabilir veya kaldırılabilir ve bu kararlar Bakanlığın resmi internet sitesinde duyurulur.

- İcra ve İflas Kanunu’nda parasal sınırların belirlenmesine ilişkin düzenleme yapılarak madde ek 1), İstinaf ve temyiz kanun yoluna başvuruda esas alınan parasal sınırdan yeniden değerlendirme nedeniyle meydana gelen artışın, bölge adliye mahkemesinin kaldırma veya Yargıtay’ın bozma kararları üzerine yeniden verilen kararlar hakkında uygulanmayacağı, ilk karar tarihinde geçerli olan parasal sınırların esas alınacağı düzenlenmektedir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nda yapılan değişiklik ile Hukuk Meslekleri Giriş Sınavı uygulaması hakkında yapılan değişiklikler:

- Avukatlık Kanunu’nun adli yardım bürosunun gelirlerine ilişkin 180. maddesinde Anayasa Mahkemesince iptal edilen “yüzde kırkı o ilde bulunan barolar arasında eşit olarak, kalanı ise” ibaresinde yer alan oran yüzde otuz olarak değiştirilmektedir.
- Yükseköğretim Kanunu ilgili maddesinde değişikliğe gidilerek Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı ve İdari Yargı Ön Sınavı soru sayısı 120’ye çıkarılmış ve sınav konularına İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku, Milletlerarası Hukuk, Milletlerarası Özel Hukuk ve Genel Kamu Hukuku eklenmiştir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda yapılan birtakım değişiklikler:

- Soybağının reddine ilişkin maddede (madde 286) anneye de dava açma hakkı tanıyacak nitelikte düzenleme getirilmekte, 289. maddesinde yapılan değişiklik ile dava açma süresinin ana için doğumdan başlayacağı düzenlenmektedir
- 291. maddenin birinci fıkrası "Dava açma süresinin geçmesinden önce kocanın ölmesi veya gaipliğine karar verilmesi ya da sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybetmesi hâllerinde baba olduğunu iddia eden kişi, kocanın altsoyu, anası veya babası, doğumu ve kocanın ölümünü, sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybettiğini veya hakkında gaiplik kararı alındığını öğrenmelerinden başlayarak bir yıl içinde soybağının reddi davasını açabilir." şeklinde değiştirilmiştir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yapılan birtakım değişiklikler:

- Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olan hakaret suçu bakımından şikâyet süresi, her ne suretle olursa olsun fiilin gerçekleştiği tarihten itibaren iki yılı geçemez.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yapılan birtakım değişiklikler:

- Değişiklikle (madde 253) hakaret suçunda (TCK madde 125/2) "(2) Fiilin, mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkarda belirtilen cezaya hükmolunur" hükmü bakımından uzlaştırma yoluna gidilemeyeceği düzenlenerek uzlaşma teklifine cevap süresi 3 günden 7 güne çıkarılmıştır.
- Maddede ayrıca uzlaşmanın sağlanması halinde, uzlaşma anında tespit edilemeyen veya uzlaşmadan sonra ortaya çıkan zararlar hariç, soruşturma konusu suç nedeniyle tazminat davası açılmayacağına yönelik düzenleme yapılmıştır.
- Kanun'un 254. maddesinde değişikliğe gidilerek uzlaşma halinde edimin yerine getirilmesinin ileri tari-

he bırakılması, takside bağlanması ya da süreklilik arz etmesi halinde durma kararı verileceği ve uzlaşma gereklerinin yerine getirilmemesi halinde mahkemece yargılamaya kaldığı yerden devam edileceği düzenlenmektedir.

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu ile ilgili yapılan birtakım değişiklikler:

- Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 20. maddesi değişikliği ile avukatlık mesleğinde 20 yıl kıdeme sahip olanlar için arabuluculuk yazılı sınavından muafiyet getirilmektedir.
- Kanun'un 17/B ve 18/B maddelerine eklenen fıkralar ile; anlaşma belgesinin veya taşınmazın devrine veya taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak kurulmasına ilişkin anlaşma belgesinin taraflarından birinin, icra edilebilirlik şerhi verilmesinden sonra tapu müdürlüğünden tescil talebinde bulunabileceği düzenlenmektedir.
- Dava şartı olarak arabuluculuk maddesinde (madde 18/A) yer alan arabuluculuk görüşmelerine geçerli bir mazereti olmaksızın katılmayan taraf için öngörülen "bu taraf davada kısmen veya tamamen haklı çıksa bile yargılama giderinin tamamından sorumlu tutulur." ibaresi "bu taraf davada kısmen veya tamamen haklı çıksa bile karşı tarafın ödemekle yükümlü olduğu yargılama giderlerinin yarısından sorumlu tutulur." şeklinde değiştirilmiş ve "Ayrıca bu taraf lehine Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre belirlenen vekâlet ücretinin yarısına hükmedilir." hükmü eklenmiştir.

Tapu Sicilinde Arabuluculuk Uygulamaları Hakkındaki Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün 2024/5 sayılı genelgesi yayınlanmıştır. Söz konusu genelgeye aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz.

<https://www.tkgm.gov.tr/tapu-sicilinde-arabuluculuk-uygulamaları>

Sayılarımızla bilgilerinize sunarız.

Mardin Barosu Başkanlığı

Web Sitesi:

www.mardinbarosu.org.tr

Facebook:

www.facebook.com/MardinBarosu

Twitter:

<https://twitter.com/MardinBarosu>

YouTube:

<https://www.youtube.com/MardinBarosuTV>

Instagram:

www.instagram.com/MardinBarosu

Basın Yayın Komisyonu Instagram Hesabı:

www.instagram.com/mbbasinyayinkomisyonu

